

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.
Egész évre 2 frt.
Fél évre 1 „
Községeknek 60 kr. évi postadíj előleges
beküldése atáa ingyen.
Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Rózsá-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piac),
Vilmos sörarsnoka szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI

ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:

Négy-hasábos petit sorért 5 kr.; többszo-
rinél 4 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon
kedvező engedmények tétetnek.
Bélyegdíj: minden beíratásért külön 30 kr.
„Nyiltér“-ben megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói
hivatálnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi
K. Lajos és László Albert könyvkereske-
désében, Budapestben: Goldberger A. V.,
Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein
és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein
és Vogler, A. Opeleik, Schaleck H. és
Párisban, Hamburgban és Majnai-Frank-
furtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf
hirdetési intézetében fogadtatnak el.

KOSSUTH LAJOS.

1802. okt. 18. 1894. márcz. 20.

Meghalt.

A nagy hontalan, a magyar nemzet, —
nem, az egész emberiség — megváltója meghalt.

Megáll a toll a kezünkben, megszűnik a
gondolat agyunkban, szívünk dobogása gyorsabb
lesz, s könyzapor borítja arcunkat, a midőn e
három szót le kell írunk: **Kossuth Lajos
meghalt.**

Egy nemzet borult gyászba, egy nemzet,
melynek a legnagyobb fia pihen ravatalon ide-
genben, kit az egész világ örömmel vallott és
vall fiának, csak mi tagadtuk ki még halóporát
is annak a férfinak, ki visszaadott önmagunknak.

Mi volt a bűne, hogy még a koporsóját
sem lehetett neki megbocsátani? Mit vétett,
mit tett ő, hogy hontalanná kellett lennie?
Avagy talán bűn szeretni azt a földet, melyet
hazánknak nevezünk s melyért ősei és a nemzet
életüket és vérüket áldozák, hogy megtart-
hassák a második ezredévek? Avagy talán
vétek volt egy nemzet jogaiért felemelni szavát,
azon jogaiért, melyet szent örökül hagytak rá
ősei, s mely szent örökét karddal kezében adta
vissza s karddal kezében védelmezte meg azok
ellen, kik lábbal akarták eltiporni azt és a
nemzetet, mely öntestével védelmezte meg oly
sokszor eltiporított? Avagy talán azon tettéért
tör felette pálczát, hogy a szabadság, testvé-
riség és egyenlőség hármasság jelszava alatt
megtörte az abszolutizmus bénító jármát és a
nemzetet, mely még ellenfelével szemben is
mindig loyális volt, visszaadta önmagának,
lerombolva a haladást megakadályozó kasz-
trendszer válaszfalait, s egyenlő jogok és köte-
lességek teljesítésére ébreszté a haza iránt,
ennek minden polgárát?

Ha bűn szeretni a hazát, szabaddá tenni
egy nemzetet, testvérré tenni a nemzetet alkotó
különböző elemeket, s egyenlő jogokkal
ruházni fel annak mindenik fiát, ugyan mit ne-
vezünk igaz hazafiságnak?

Elköltözött szelleme a nagy hontalannak,
ki már égi otthonából tekintesz alá az általa
oly hön szeretett magyar hazára, bocsásd meg
amit elleneid veled szemben tettek s mond az
emberiség Megváltójával — Krisztussal —
kinek halála és feltámadása emlékünnepe üli
a keresztyén világ: **Atyám bocsásd meg nekik,
mert nem tudják mit cselekesznek.**

Amíg magyar él e földön, melyet te adtál
a nemzetnek vissza s te hódítál meg a magyar-
nak, neved és emléked élni fog, tested elmul-
hatott az enyészet törvénye szerint, de szelle-
med élni fog örökkön örökké.

Elköltözött szelleme a nagy hontalannak,
tekints le égi honodból a sokat szenvedett
magyar nemzetre, mely ma zokogva veszi körül
ravatalodat s könyeink zápora a hangtalan
néma fájdalom jaj szavával tördeli nevedet.
A ki annyit tevé a nemzetért s ki osztályré-
szedül hazád helyett idegenben találtad meg a
nyugalomadó sirt, áldd meg e nemzetet, mely
soha soha sem feled.

A Kárpátoktól az Adriáig, a székely ha-
vasoktól az Alpések büszke ormáig könyvelt
szemekkel említi nagy nevedet, mely közöttünk
élni fog, míg e földön egy magyar lesz.

Az anya, mint eddig tevé, jövőben is a te
neved kiejtésére tanítja meg gyermekét, a te
neved említése, a hitvallásod leend továbbra
is a mi vezérszövegünkünk, s ha a nemzet nagy-
gyá, dicsővé lesz, csak neked s tetteidnek kö-
szönjük azt.

Nem haltál meg, mert a ki úgy élt, úgy
cselekedett, a ki hazát és nemzetet oly hiven
igazán szeretett, az halhatatlan.

Már halálod is, mely akkor következett
be, midőn a keresztyén világ Megváltójának —
Krisztusnak — szenvedései, halála és dicső
feltámadása emlékünnepe üli, a Gondviselő
által kiválasztattál ebben is örök igazságául
annak, hogy azok, kik az emberiségért éltek,
halálukban támadnak fel.

Szellemed, mint ama krisztusi tüzes nyel-
vek, melyek a tanítványoknak hajdan megje-
lentek, már megjelentek nekünk is és egygyé
tevék a nemzetet, melyet te tanítál példád,
cselekedeteid által megélni.

Honfiak, honleányok! Ti, kik most gyászba
öltözöttén siratjátok a nagy halottat, sirjatok,
róvjátok le iránta a kegyelet és hála adóját oly
impozánsan, mint még nemzet nagyjaival szem-
ben nem tevé. A köny és jaj egy eskü szent
fogadásában olvadjon egygyé a nagy halhatat-
lan ravatalnál és az ez legyen: **életünk
utolsó percéig legszentebb törekvésünk
csak az leend, hogy a mit ő szent örökül
ránk hagyott, azt valljuk, azt teszszük
és hirdetjük mindenha.**

**Szabadság, testvériség és egyenlőség
fölkent hajnoka álmod, mely fölött egy
nemzet virraszt, ott az idegenben legyen
nyugodt és csendes. Isten veled!**

V. Gy.

**Kossuth Lajos életrajza
dióhéjban.**

Kossuth Lajos szül. 1802. okt. 18. Monokon,
Zemplén. — Atyja udvardi K. László ügyvéd,
anyja tyrlingi Weber Sarolta volt.

Az ifju S.-A. Ujhelyen és Patakon tanult;
itt jogot végzett. Az 1832—5. országgyűlésen a
távollevők követeképp vett részt; e minőségben
Országgyűlési Tudósítások czimmel írott lapot indit-
tott. Az országgyűlés után 1836. jul. 1. Törvény-
hatósági Tudósítások czimmel új, de szintén írott
lapot indított, s oly hatást tett, hogy a kormány
1837. májusban K.-ot elfogatta s három évi fog-
ságra ítélte. 1842. január 2. átvette a Pesti-Hírlap
szerkesztését. A kormány sürgetésére a kiadó
1844-ben a lapot Szalay Lászlóra ruházta. 1844-
ben létrehozta az ország anyagi javítására a
védegyeletet s 1847-ben Pestmegye egyik orsz.
követévé választotta. Az új 1848. jul. 5-én meg-
nyitott képviselőház nagy többsége támogatta,
de az udvarral támadt összeütközések folytán
szeptember hó 12-dikén leköszönt. Ezután mint
képviselő gyakorolt döntő befolyást az ügyek
menetére. Ápril 14-dikén kimondatta az ország-
gyűléssel Magyarország állami önállóságát s a Habs-
burg-uralkodóház trónvesztését. Junius 5-én be-
vonult a felszabadított Budapestre, de az osztrák-
orszag hadak elnyomulása következtében csakhamar
ismét vidékre ment s a temesvári veszített csata
után aug. 10 és 11-én éjjel lemondott a kormányzó
állásáról s aug. 17-én török területre menekült.
Előbb Sumlában, azután az osztrák kormány sür-
getésére az ázsiai Kiutahába internáltatott, hon-
nan 1851. augusztusban távozhott.

Angliába, innen az észak-amerikai Egyesült-
Államokba ment. Később Angliában telepedett meg.
Az 1859-iki osztrák háború idején érintke-
zésbe lépett III. Napoleon császárral, Cavour gróffal;

megalakította Klapkával és Telekivel a Nemzeti
Igazgatóságot s midőn a haza felszabadítására irá-
nyuló terveit nem valósíthatta, 1861-ben Olasz-
országban, előbb Genuában, azután Collegnó al
Barokkonában, végül Turinban, hol mostanáig élt,
telepedett meg.

Az 1867. kiegyezést nem fogadta el. Nyolcz-
vanadik születésnapja alkalmából 1882. nagyszerű
ovációkban részesült s majdnem valamennyi tör-
vényhatóság üdvözölte s diszpolgárrá választotta.
1841. szept. 9-én vette nőül Meszlényi Terézt, kivel
boldog házasságban élt 1865-ig, midőn hű felesége
meghalt, Genuában temettetett el. Házasságukból
három gyermek született. Az egyetlen leány, Vilma,
született 1843-ban, † 1862-ben. Két fia: Ferencz
(született 1842-ben) és Lajos Tódor (született
1844-ben). Angliában tanult, jelenleg olasz állam-
polgár és előkelő állásban működik.

A politika mellett Kossuth mint szónok és író
emelkedik ki. Országgyűlési beszédei összegyűjtve
egy kötetben. Önállóan megjelent művei: Felelet gr.
Széchenyi Istvánnak a Kelet néperé és Irataim az
emigrációból I. köt.; Az 1859. olasz háború kor-
szaka Bpest 1880.; II. kötet: A villafrankai béke
után Bpest 1881.; III. kötet: A remény és csapások
kora 1860—62. Bpest 1882.; IV—VI. kötet meg-
jelenése 1892. őszén kezdődött. Kossuth 1859-ben
két francia munkát írt.

Kossuth Lajos.

Tudja az Isten, hogy vagyok Kossuth
halálával: nem fér a fejembe sehogys sem. Mikor a
korai órákban meghallottam halála híret, mintha
gyökeret vert volna lábam a földbe, alig tudtam
egy lépést is tenni; de mikor mérlegelem őt sze-
mélyiségében, dolgaiban, abban a roppant befolyás-
ban, melyet a haza minden fiára gyakorolt:
mindinkább abban a hitben kezdtem lenni: ő nem
halhatott meg. Nem most, mikor már keserű igaz-
ság az ő halála, sirattam meg, hanem mig vívódott
a halállal, annak érzetiben, hogy mit fog veszíteni
benne a magyar nép.

Miben is rejlett az ő nagysága; az az imádás-
szerű ragaszkodás, mely személyisége iránt nyil-
vánult a haza minden gyermekében — honnan volt.
Hiszen hála a gondviselésnek voltak előtte is tör-
ténetünk szinpadán nagyok; de a ki oly hamisítat-
lanul megtartsa a maga nimbuszát népénél, miként
ő, egy sem volt.

Nagyságának kulcsa nem csak elméjének
mélyiségében, hanem egyszersmind szí-
vének idealizmusában keresendő. Felényi marad ő,
hacsak elméje fényes világol, miként a gyé-
mánt hidog ragyogása; óriássá nőtt szívének
melegségével. Nem rendelte alá eszének szíve ér-
zetét; mit megfogni, elérni nem birt, az iránt is
folyvást lelkesült. Szíve sugalta így. Innen van az,
hogy bár ő elméjével, tudásával, bölcsességével fe-
lül állott minden más ember felett: mégis milliói
mondták őt magukénak. Az a válaszfal, mely leg-
több nagyobb embernél feltalálható a tömeg milliói-
val szemben — személyiségéből hiányzott. Hozzá-
vonódott az emberiség, mint kisebb folyó a ten-
gerhez. Ő nemcsak elméjével volt mindennek felett,
kiváló, hanem szívében összehordva mindazt a szép,
jó, igaz iránti természetes érzéket, mely mindenki-
nek sajátja ugyan, de melyet legtöbbnél semmivé
tesznek idő, körülmény, alkalom, társaság, alku,
kilátás stb.

Csoda-e hát, hogy mikor olvassuk mi mai
emberek az ő régiebb viselt dolgait, olvassuk erő-
feszítéseit abból a korból, mikor Európa a reakció
alatt nyögött mindenfelé; megbukott terveit mellett
is az igaz lelkesülést az emberiség szent ügye iránt;
olvassuk leveleit, mik az ész és szívnek, mig ember
él a rög hátán, kiaknázhatatlan kincstárát képezik;
olvassuk iratait, melyből egy negyed századnak
világtörténelme sugárik felénk; beszélünk azokkal
az emberekkel, kik őt szemtől-szembe láthatták:
csoda-e — mondom — ha csodálattal bámultunk felé
kinek személyiségében mindaz hatványozva volt
meg, mely bennünk néha-néha egy perczre föl-
ébred?

Nem akarok tulozni, mikor azt mondom, hogy
olyan volt nekünk a boldogult, mint gyermeknek
az igazi dajka. Mit nem értettünk, ő megmagya-
rázta; mit félreértettünk, ő felvilágosított róla;
mi iránt kétségünk volt, ő megnyugtatótt felőle;
mitől, mint kísértettől féltünk, ő leleplezte előttünk;
mitől visszariadtunk, ő megerősíté gyöngyűl inain-
kat; hol látásunk nem bírta, ő egy új világot
mutatott.

És mindezt a klaszikus bölcsészek nyugodt
filozofájával tette meg. Ezért imádtuk őt mind-
nyájan.

S ha néha a terhes felhő méhe szülte villámfénybe
mártá tollát, s olvasva őt úgy éreztük, hogy szél
fu, vihar dühöng, ég dörrög Kárpátoktól az Adriáig;
úgy éreztük, hogy ennél a fénynél nagyobbak, ettől
a hangtól bátrabbak vagyunk: akkor is az ő szíve
győzött rajtunk. Nem az ő villám volt tollában,
nem az elrémítő égi háboru, hanem az édes apának
intelve, melytől a jó gyermek meghunyászkodik;
de melyet mindig elösmert, mert tudja, hogy jó szív
sugalta.

Aztán volt a mi halhatatlanunkban a mitho-
logia isteneinek egy vonása, mit az ő-kor úgy fe-
jez ki: „Si fractus illabatur orbis Impvidum ferient
ruinae.“

Nem céloim itt elmondani azt a küzködést,
szenvédést mit ő szenvedett. Azt tudja minden
magyar.

Az se céloim, hogy a mi mindennapi kenyé-
rünk megszerezhetéseért véghezvitt kufárkodásain-
kat itt elmondjam.

A mi emberünk azon kívül, hogy mint mi ki-
csinyek, szomjazunk, éhezünk, fázunk, rongyosko-
dunk — s aztán beadjuk derekunkat — ő mindezt
végigélte; s a világot éltető eszmét az abszolút
becsű népszabadságot, az azért való szakadatlan
küzdést fel nem adta. Volt idő, mikor magára volt
hagyatva a világ, mintha elfeledték volna: ő tett,
szólt tervet tervekre, csak hogy nemes szíve táplálta,
lángelméje sugalta terveit megvalósíthassa. Ha nem magyar,
ha hontalanná ő, nem kell-e leborulni az emberiségnek
előtte?!

Nem azért ő nagy, mert mienk volt, hanem
mert az emberiség volt. Mi bennünk sporadice je-
lentkeznek, az emberi nagyságból, benné mind tűz-
helyre talált. A világnak született ő; eszméi köz-
kincs, mint a levegő, s mentől tovább lesz ember
s sárteknél, ő annál inkább nő, mert eszméi közelebb
jönnek a megvalósuláshoz.

Hogy magyar volt, áldjuk érte a gondviselőt.

Ha csak egy miniatúr alakban akarjuk is meg-
kísérteni Kossuth jellemét papírra tenni: nem
szabad elfeledni szerénységét. Róma, Görögország
fénykorából egyesek nevei átragyognak hozzánk;
a keresztyénység első századai nem voltak meddők
nagyság dolgában: honfoglalásunk moudái s a né-
pekéi telve vannak nagy alakokkal; a keresztes
háborúk; Luther; a francia forradalom mind meg-
termé a maga nagyjait; ám ki oly keveset akarjon
magának vindikálni a történelemből, mint Kossuth,
ki elakarja magától utasítani azt a kevés befolyást
is mit okvetlen játszott, legalább hazája történeté-
ben, ki szerénysége tudatában dolgozik nap-nap
után, hogy megelhessen (pedig egy szavába kerül s
fény, bőség veszi körül); kit áldva emleget a világ
s kit ha gyűlöl valaki, az senki más, mint a szol-
gaság urai; ki dolgozik, hogy ne mondjuk — öntu-
datlanul — milliók boldogságán és szegény, mert
nem engedi meg karaktere, hogy nevé belevagyitse
kibaszni a napi kenyér kérdésébe: ez ismét oly
vonás, mit a mai öltő ember ha lát, olvas, hall:
előtte le kell borulnia. Lehet, hogy más is lehetett
volna ilyen nagy, csak hogy szíve nem olyan volt,
mint az övé; karaktere önmagától megirtóztott,
ha valami szenny éri azt.

Azért volt ő nagy; azért imádtá őt népe ki-
válólag, mert bölcsességének fénye nem rideg fény
volt, hanem a szív-melegén keresztül szűrődött át.

Nem a sóvinizmus szük, fanatikus hangja
beszél belőlünk, a legnagyobb magyarnak halála
alkalmából, hanem ott mondjuk el csupán, mit
eszünkkel meg tudunk fogni, szívünkkel át tudunk
érezni. És midőn halljuk Kossuth koporsóján Ma-

gyarország népének zokogását; tudjuk a világ részvétét elhunyt felett: jól esik tudni, hogy ő mienk volt legelőben is, s csak azután az emberiség. S ha egy könnyet mi is hullatunk teteme fölött, azral a reménytel teszszük, hogy az a nép, mely ilyen embert termel hazája boldogságára, életre való. Az ő nyomdokain támadnak nagyok ezren és ezren, hogy a mit ő véghez nem vihettek, azok végbevihessék: hogy első sorban a magyar hazája legyen boldog, szabad, nagy, tisztelt; aztán az emberiség legyen testvér velünk.

Ez lesz expiálása annak a nagy léleknek, kit nagy utjára elbocsátánk; a felé való küzdés a testamentomnak tiszteletben tartása, melyet ő hagyott a „szent öreg“ reánk örökségül.

Kossuth Lajos életéből.*

Kossuth gyermek kora.

„Némely adatok életem folyamából“ című jegyzetében Kossuth Lajos születése évét és napját, 1802. okt. 18-ára teszi. Zemplén-vármegyében Monokon született. Atyja Kossuth László, a gr. Andrási uradalom ügyvéde, anyja Tyrilingi Weber Sarolta volt. Atyjától örökölte a törhetetlen becsületességét, a honpolgári függetlenségét és a jog védelmét.

Az első oktatást Tállyán az ev. ref. lelkésztől nyerte, innen az ujhelyi piaristák gimnasiunába ment, a hol hat évig mint eminens tanult. Tanuló éveiben szerette a magányt, igen gyakran felkereste az erdőt. Egy ily alkalommal, mint 14 éves ifju találkozott egy cigány karavánnal, melynek öreg jósnője tenyeréből a következő jóslatot olvasta ki: „Nagy jövő vár az ifju urra. Nemsokára eljön az idő, amikor hírnév, dicsőség fogja környezni, s az ország szabadítója lesz.“ E perctől kezdve a serdülő ifjában fölébredt a szabadságszeret tudata s megerősödött a függetlenség érzet, mit már atyja is ápolgatott benne.

Kora gyermek korában elsajátította a francia és német nyelvet. Kedvenc hangszere volt a fuvola, melyet mesterien kultivált s ez még késő száműzésében is kedvence maradt.

Kora ifjúságában már megnyilatkozott az önérték, utálattal fordult el a szolgálai engedelmességtől, igazságtalanság- és jogtalanságtól. Akarata törhetlen volt.

Atyja egy alkalommal megtiltotta a játékot, mert a társaságot nem tartotta hozzá illőnek. A gyermek csak részben engedelmességet: kivonván magát a játékból félre vonult és sóvár szemmel nézte játszó pajtásait. Atyja nem találván hon fiát ismét utána ment és a játszó helyen elverte hátát. A gyermek sirva ment haza, atyját kerülte s anyja

* Egyes adatokat Gracza György művéből vettem át.

TÁRCZA.

Kossuth halálára.

Busan szólnak a harangok. „Harangozó kit temetnek?“ „Kossuth Lajost.“ „Vaj ki volt ő? „Édes apja a nemzetnek.“

„Gyász fátyol a kalap mellett, mély boruja minden arcznak, Agg, gyermek, szűz szóp szemében könnyek, mond csak, miért vannak“

„Mind a Kossuth halálára.“ „Tanácsosok összeállnak, Tanácsulán úgy vergődnek; színe java a világnak Hajtott fővel tépelődnek: hujja van tán a világnak?“ „Kossuth meghalt.“ „Mond hát kérlek, kiért így versenyre hágnak“

Közel, távol, mult, jövőnd s egybeforrnak könnyeikkel, Hadd zárándokoljak oda: Kossuth sirját hol lelem fel?“ „Kicsiny a föld neki sirul; békjótát a hitvány rögnék Halálában sem türelhet. Hol milliók rabul nyögnek, A sötétség kétségbejtő; szabadító haj lézen e?“

Virasztja ő azok álmát; hadak utján utra kelve, Hősök álmát fölriasztva, fegyvert fog a tiprott jogér, S ha a világ majd boldog lesz: sirjába ő csak akkor tér.“

Nyilas.

Az idealismus.

(Egy kis eszmefuttatás.)

Szelid, szép nemtő. Ott viraszt mindinkább halványuló arczczal az emberiség évezredes küzdelme, nyomora felett. Aranyfátyolából az érette rajongónak telik megsebzett szívére kötés, vagy megtört szemére csillámló, könnyű szemfödél. Semmit sem kér, mindent ad, a legsötétebb börtönbe elkísér, megbocsátja az emberek rosszaságát, aranyat mos az iszapból és mégis sokszor sárral dobálják, gunylyal illetik, száműzni szeretnék sokan.

Vajjon miért? Kihalt-e az emberek szívéből minden érzés, mely nem a föld porában támad, mely tisztább levegőt, nemesebb erkölcsöket, dicsőbb célokat sóvárog? A realizmussal születik talán a modern ember?

Nem, oh nem. A gyermek ma is, mint ezelőtt magával hozza az idealismust. Kapkod a fa elérhetetlen virága után, tapsol picziny kacsóival a nap-

hiába mondotta kérjen engedelmet, azt nem tette, hanem azt mondta „inkább meghalok, mint sem bocsánatot kérjek oly hibáért, a mit el nem követtem.“

Sárospataki tanuló korában K o s s u t h jeles professora megsértette őt és deák társait, az ifjúság menten gyűlést tartott és Kossuth indítványára kimondotta, hogy addig előadásra nem megy, míg elégtételt nem kap. Az ügy békés uton elintézését nyert, az ifjúság ismét megjelent K o s s u t h előadásán, mely alkalommal a tanár ezeket mondotta: „A dominus Kossuthból, ha meg nem javul, még nagy országharóritó lesz.“

A korán érett gyermeknek egyik legszebb jellemvonása még az volt, hogy a szegényeket nagyon szerette, erre eklektikus példa azon eset, midőn kemény téli időben téli felöltő nélkül tért haza, s szülei kérdik: Lajos, hol van a felöltőd? nem szól, s más nap egy szegény fiun látták azt a mit kerestek.

A sárospataki jogakadémia elvégzése után egy évi gyakorlatra atyjához ment, ahonnan Pestre utazott jurátuskodni és az ügyvédi diplomát megszerzeni.

Kossuth ifjúsága.

Mit írhatunk erről, hiszen a gyermekből azonnal férfi lett, ifjúsági élete oly rövid volt, hogy abból történet íróknak nagyszáma sem volt képes egy pár kimagasló epizódot följegyezni.

Ifjúsági életének egyik nevezetes mozzanatát képezte a „nagy kolera“ alkalmával S.-A.-Ujhelyen mondott beszéde, melylyel a mig egyfelől a fellázadt pór népet lecsendesítette, maga ellen lázította az irigyek egész táborát, sőt még földes ura asszonyát is, a mire K o s s u t h azzal felelt, hogy felmondott s már az 1832. orsz. gyűlésen, mint a „jelen nem levők“ képviselője jelent meg az országgyűlésen.

Itt kezdődött K o s s u t h tényleges működése. Tettei és működései felbreszték a „Társalgási Egyesület“ figyelmét, mely egyesület később átadta a napló szerkesztését. A ki az ékes szólásnak annyira ura volt a „Napló“-ban mutatta be a toll hatalmát. A kegyvesztett „Napló“ urrá lett, s megizmosodva a 30-as évek maradandó nyomát hagyta fenn az utókornak. A „Napló“ diadala felbreszté a féltékeny kormányt, ki hatalmának tudatában azzal vélt az elnyomatásnak elegendő tenni, hogy az ifjúság vezéreit elfogatta, börtönbe hurcoltatta. Kossuth ezen eljárás ellen a „Törvényhatósági Tudósítások“ című lapban, melynek időközben vezetője lett, felszólalt, minek eredménye lón az ő elfogatása is. Egy hónapi fogság után kihallgatván, 3 évre ítéltetett el. Véd beszéde, a mit a bátor ifju tartott, bírálta is megrendíté s bár ártatlansága fényesen ki derült, a budai kaszamaták nyirkos börtönébe hurcoltatott, mint lázító rab. E fogságból az orsz. gyűl. e g y szavazattal többségre emelkedett határozata és

sugárnak, s ijedten futamlik meg a fűben csuszáló féregtől, pedig hisz azt is a természet hozta létre, mint — a realizmust. A hiba ott van, hogy a legtöbb ember nincs is az idealismus fogalmával tisztában. Lássuk csak. A legtöbb zavartan pirul el, ha azt mondják: idealista, mintha valami nagyon retentenes, nagyon nevétséges bűn vádjával illetnék. Nem is csoda. A leánya, ki délután valamelyik kedves barátjánál trécselt az egész város ügyes bajos dolgairól, este az ablaknál áll nézni a csillagokat, sóhajt egyet, s ha valaki éppen meghallotta ezt a sóhajt, azonnal közhírré valik róla, hogy idealista.

A diák, ki nem akar asztalosnak menni három sekundája daczára sem, mert a jóvalót mesteriséget, melynek hazánkban annyi hívatott művelőre volna még szüksége, szegényli, hanem inkább otthon ásitozik, s összepárosítja a sirhalomtól a fájdalommal különböző szerkesztőségek rémületére, szintén idealista. Idealista aki nem keveredik pajkos társaságba, aki jöllehet pessimismusból visszavonultan él, aki a szőszéken virágos körmondatokkal dobálódzik, bár este boros palackok közt nevéssen az elmondottak felett.

Ez még nem idealismus. S ha a szót valódi értelmében használjuk, nem rontaná annyi léha megjegyzés a levegőt. Lássék bár paradoxonnak, semmi sem ellenkezik jobban az idealismussal, mint a művelőgyakrabban összetévesztik, mint az ábrándozás. Az idealismus nem henység, legnagyobb szépsége a munkásságban rejlik, szinte mondani szeretném a munka maga. A munka mely ezer s ujra ezer ember veritékseppével készült el egy ország felvirágoztatására. A munka, mely hajlékot emel a vihartól, a szükségtől, a büntől üldözött szegény ember feje fölé. A munka mely hitet, reményt csepegtet korai élvéktől kiégett szívekbe, mely szép cselekedat tűz az elpuhult, rosszul nevelt gyermek ifju elébe, s kiveszi kezéből a pisztolyt. A munka mely lelkesíti a költőt dalolásra, mig az emberek csupán hallgatni, s dalát tán egyedül ő maga érti meg, ez is idealismus.

És az idealismus mindig otthoniasabb rozoga kunyhókban, mint diszes palotákban. Itt elűzi a frivol társalgás, a kártya asztaloknál szétszórt aranyak csengése, függjenek bár mesterek örökbecsű képei a falakon. De meglebbenti sokszor aranyfátyolát a favágó mellett, ki egész héten dolgozik fejszétől feltört kézzel, s a szerzett ötven krajczárból tizenötöt félretesz, hogy megvegye Kossuth arczképét.

Ott ragyog az íróasztal mellett görnyedő férfi

a királyi leirat 1840. ápril 29-én kimentette. Súlyos betegen jött ki a tűz lelkü ifju s csak erős szervezete mentette meg komolyabb bajtól. Fogsága alatt elkészült a nagy munkája: küzdeni a hazáért és a nemzet jogaiért. A beteg ifju első kötelessége volt meghöszönni Pest-vármegye törvényhatóságának az érette tett áldozatokát. Az a beszéde, melylyel ezt tette páratlanul áll: ebben fejté ki ömaga és nemzete politikai hitvallását, mely egész életén átvonult.

Kossuth mint férfi.

1841. Szept. 9-én vezette oltárhoz M e s z l é n y i T e r é z t. A boldog családi életet három gyermek koronázta: Ferencz, Lajos Tódor és Vilma. A boldog otthon sem volt képes elvonni attól, mi keblét hevíté. Átvette a „Pesti Hírlap“ szerkesztését, melyet egész lelke odaadásával, érzelme világa gyújtó lángjával szerkesztett. Ebben pendítette meg azon eszméket, melyek később a 48-as napokat szülték; a köztelherviselés, népképviselet stb.

Kossuth mint Pest-m. képviselője 1847. nov. 19. jelent meg Pozsonyban és tartotta első beszédét a hálafelelő tárgyalban. E perctől kezdve kezébe lett letve Magyarország sorsa, jövője. A poszonyi orsz. gyűlésen mondott gyűjtő beszédeinek hatása széles e hazában vízhangra talált. A magyar alkotmány visszaállítására, az egységes magyar nemzet megeremtetése voltak irányezsméi, melyek Franciaországban, Bécsben előbb termő talajra találva, előbb mozdíták meg a népet, küzdeni jogaiért, mint a mi türelmes népünkél. De im feltűnt márczius 14-ike, mely napon a pesti ifjuság Petőfi, Vasváry, Irinyi, Jókai, Vidacs, Irányi, Degré stb. gyűlést tartva felállították ama emlékezetes 12 pontot, melyben a nemzet követelte jogait. 1848. márczius 15-én viradt fel, oly sok év után a magyar szabadság dicső hajnala; e napon lett K o s s u t h a magyar nemzet halhatatlan apostola.

A nemes lelkü uralkodó megadta, miatti nemzet kért s lett általános öröm. Hozsánna zengett a Kárpátoktól, Adriáig, a székely szabad havasoktól, az Alpeselek bótakart ormáig. De im az erős férfi, ki kivivta hazája jogait, küszöbön álló féltékeny napokat lát a közel jövőben s látománya nem volt csalódás, pár nap mulva az 1848. 31. pontu törv. cikknek ellenségei fegyverrel kezükben támadtak a magyar nemzetre. Alig hangzott el a diadal üdvriadalma, már fegyverek csörgése, ágyuk bömbölése, puskák ropogása ébreszté fel diadal-mámorából a nemzetet. A kibékülés első pillanatában e roham készületlen találta a nemzetet, a haza jobbjai kétségbe eseten tekintettek Kossuth felé, ki nem tudva egyébbel felelni, 1848. jul. 11-én kétszázézer ujonczot kért a megtámadott haza védelmére. „M e g a d j u k“ volt az egyhangu válasz, mivel el

nemes homlokán, ki izzó fővel eszmét eszméhez fűz, százaknak akar új életet teremteni, százaknak esd kenyeret, s kinek széke mögött ott leskelődik már a halál, s kinek a haza, a hön imádott örökké melegeget haza nem ad még egy ingyen sirhelyet se. Nevétséges-e ez az idealismus?

Csak kell, hogy mindenütt karöltve haladjon a valósággal, s ne csak virágokat, de gyümölcsöt is hozzon.

Egykor erről álmodám. Jártam csudálatos, emberektől nem járt tündér szép vidéken. Fejem fölött vakító rózsaszín volt az egebozogat, s egy bárányfelhőkön sugárzó szép alak földi szennytől nem ért hófehér ruhában ereszkedett alá. Az ország királynője volt. Az ország királynője, kinek a szomszéd, rút, mogorva ábrázatu fejedelem hadat izent. És felvonultak előttem a seregek. Itt rózsaszín öltözött, rózsaszín katonák. Ott egyhangu, mogorva szürke teremtesek. Ezek alatt a fű se hajlott, ahova azok léptek fű se nőtt többet. A királynő egy vár magas faláról nézte az egészet. Az ütközet hamar véget ért. A rózsaszín paizsu katonák nem tekintettek az egészet komoly dolognak. Könnyelműen néztek farkas szemet az ellenhaddal, s szakítottak a síkságon szerteszt nyiló égő piros virágokból. Csodálatos virágok voltak! A mint a kéz érte, elszáradtak, elhullottak egymásután. Lehetetlen volt csokrot gyűjteni belőlük. És a mogorva, szürke katonák jöttek fegyveres, zord erővel, ellepték a sikot, elfoglalták a tért, s a királynő is hatalmukba került. Elvitték, hogy bár halványuló arczczal, tépett öltönyben kevésbé bájosan, de fejedelmük menyasszonya legyen.

Mondjam-e hogy tündérország királynője a tiszta idealismus volt?

Ütközetet vesztő gonosz, fegyelmezetlen katonái az ábrándok? A sikon nyiló piros virágok muló gyönyörök? Az ország, melyet a fogságra vetett királynő szépségével felderített, a valóság zord országa?

Ott, ott a valóságban keressük lépten-nyomon az idealismust, és ne tagadjuk meg habár vesztett királynő is. Zárja szívébe a tanítónő, hirdesse igéit, hogy mint jótékony napsugár, fejlessze a gyermekek szívében szendérgo nemes érzéseket. S bár tudja, hogy az a kis hosszuhaju szőke leány magyarázatai alatt a szalagját igazgatja, s két év mulva az utcán megsemm ismeri, mégis dolgozik lelke nemességén, esze fejlesztésén, nem tördöve azzal, hogy a felnőt fa majd neki nem hoz gyümölcsöt. Kell idealismus az ország legegyszerűbb hivatal-

lett a koczka vetve s a megsértett nemzet fegyvert fogott jogaiért.

Ezután következett 1848—1849 aug. 13.

Hogy mit tett a megboldogult az meg van írva ezer-meg ezer alakban, s ti is kedves olvasóim ismeritek. Együtt küzdött, együtt szenvedett veletek. Ott volt a csaták zajában, ott volt az elesettek sirjánál, ott volt örömötökben, ott volt bánatotokban — együtt szenvedett veletek.

A hontalan.

A midőn a nemzet észak vad hordái által a földig letiportatott, a midőn a büszke magyar faj kezéből árulás útján a kard kicsavartatott, hazánk nagy fia, 1849. aug. 17-én könyezve leverten elhagyta azt a földet, melyért oly sokat tett. Idegenbe menekült, a hol nem hagyva fel a reménytel, még évek hosszú során át küzdött. „Irataimból“ ismeritek kedves olvasóim száműzetése hontalan éveit nincs miért leirnom azt, jól tudom azt, s tudjátok ti is, hogy mit tett érette, hisz ez az élete is nyitott könyv volt előttem.

A nagy hontalan sokat bujosott, sokat szenvedett s ezt érted tette nemzetem, te érted, ki nem jutatsz abból a földből, melyet számodra megtarta, egy koporsónyi helyet.

1861-ben telepedett meg a szabad olasz földön, s hogy miért választá e helyet és ezen országának is azon részét mely hazájához oly közel feküdt csak egy magyarázhatja meg; az igaz honszeretet.

Alig telepedett le új otthonában súlyos csapás érte, meghalt egyetlen leánya — Vilma — a kit bálványozva szeretett. Ez a kis sirhalom tette hazájává az Olasz földet, az a kis halom hová 1865-ben általa imádott neje elköltözött. Egyedül maradt a nagy száműzött, de kétségbe a csapások sulya alatt sem esett, remélt, hogy hazája talán még boldog lesz.

1867-ki kiegyezéstől várt mindent, a megsértett nemzett megbocsátott s e megbocsátás tette örökre hontalanná őt, ki a nemzetért oly sokat tett.

A törhetetlen jellem, a vasakaratu férfi, a nemzetét önzetlenül szerető magyar élete végcéljának romba dültét látva lemondott a reményről, le a honpolgári jogairól, ön maga száműzte magát Torinó magányába.

Hogy mint élt és mit tett ezután a Torinói remete tudjátok jól ti is kedves olvasóim, közelben voltatok, együtt éltetek vele, hiszen M. k kátok volt Torinó.

Idegenbe érte utól a halál, de magyarok, kik zokogva a fájdalom és veszteség felett tette hívának nemzetem. Haló porát haza hozza a nemzet, mert a nemzet akarata szent, a porhüvely nem lesz hazátlan, csendes nyugalmat e vérrel szentelt földben nyerend. Elköltözött szelleme nem volt, s nem leend soha hontalan, az égi tűz, mely keblét nagy

nokának, hogy dolgozhasson, hordogassa a por-szemeket, hogy felépüljön belőle elég erő, hazáját megvédeni véssék viharok ellen.

Legyen idealista az egyszerű iparos. Gondolja meg, hogy eszközeit nem csupán pénzért készíti, hanem azoknak legcsékélyebb tökéletesbitése is hozzájárul, befolyással van egy egész nemzet iparának fejlesztésére.

Legyen idealista az orvos. Ne csak a többé, kevésbé fizető patiensket lássa, hanem a szenvedő embert, akin enyhíteni szép, nemes feladat. Legyen idealista az anya. Ha nem lel a családi tűzhelynél boldogságot, keresse azt gyermekei nevelésében, fűdöztse az a tudat, hogy polgárokak nevel a hazának, akik tiszta szívvel, becsületes munkálkodással a közbőre törekszenek.

De legkivált legyen idealista minden szegény ember. Az aki dolgozik, fárado egész nap, dicsőség nélkül. Aki rideg szobájába lépve, nem lát a négy falnál egyebet. Az aki számítzva van családjá köréből, akinek egy nyájas szó ritka ünnepnapot jelent. A ki az élet tengerén elvesztette már a vágyak evezőjét, s a lemondás rozant lélekvesztőjén halad... az is hevíljön szép eszmékért, mások boldogságáért hálát nem várva. Jobban enyhül bánata mintha a realizmus szavára hallgat: „Ha te szenvedsz, szenvedhetnek mások is.“

Az idealizmust száműzni annyit jelentene, mintha a barátság, a szeretet, a jóság, a könyörület, a lelkesedés, a kötelességérzet, az ember ezen isteni tulajdonságai feleslegesek volnának. Pusztán maradna a világ mint egy undorító víz, kopár mezőségvirágok nélkül.

Hogy az író embernek mennyire szükséges, nem is kell mondanom. Tudja mindenki, hogy éjszakát viraszt át, hogy lelkes eszmékkel a közönség szívére hasson. Ritka, kinek szava nem pusztába kiáltó szó. Szívét fájdalom hatja át, nem önző fájdalom, s jutalmul ha csak nem a siker ragyogó polczán mutatja meg magát a közönségnek, bánlja az egész világ. Elynomott kacajjal, őt nevezik első sorban is meg nem értett szóval: idealistának.

Ne szégyelje! Emelt fővel viselje! Szelid szép nemtő, ki ott virasztasz mindinkább halványuló arczczal az emberiség évezredes nyomora felett, tépj aranyfátyolodólságot, megsebzett szívmre is kötést, vagy egykor boríts, megtört szemeimre csillámló könnyű szemfödél.

W. H.

tettek hevité, a miénk volt, a miénk lesz, a míg Magyar földön egy magyar lesz.

A sirhalmot, mely földi fogja por hüvelyedet gyakran fel fogjuk keresni, oda megyünk, oda ama szentelt hantoktól tanulni törhetetlen hazafiaságot, megvetni a mi szolgaság, tisztelni a népek millióinak jogait, küzdeni a szabadság, testvériség és egyenlőség által felállított örök igaz szentháromságért.

V. Gy.

Kossuth Lajos halála.

Kossuthnak a nagy hontalannak halála Turinban 1894. márczius hó 20-án éjjel 10 óra 55 perccor következett be. A csapásra, mely nemzetünket s velünk az egész művelt világot sújtotta, bár napok óta elvoltak készülve, mélyen megrendítette a nemzetet. A késő éjjeli órákban a világ négy sarka felé, villámgyorsan elterjedt a hír, már 21-én reggel gyászbaborult az egész magyar nemzet a könnyelt szemekkel sutogták; meghalt a nemzet ödes atyja, Kossuth Lajos.

Debreczen gyásza.

E hó 21-én a kora reggeli órákban megjelentek a gyászolók ezrei a köz- és magán-épületeken. A város, a megye, egyháztanács, iskolaszék, egyesületek és társulatok rendkívüli gyűlést tartottak, melyen részvételüknek adtak kifejezést. Az nap 11 órakor megkondultak városunk összes tornyai-ban a harangok, egy órán át hirdette a nagy veszteséget. Teljes gyaasztólát a város, a nyilvános helyeken szünetelt a vita.

Az ev. ref. egyház közgyűlése gyászszertartást rendez a temetés napján, az ifjuság szintén. A város, a megye, a különböző társulatok, a különböző pártok, az agg honvédek testületileg jelennek meg, a nagy hontalan temetésén és helyeznek koszorut koporsójára.

Budapest.

Hazánk székes fővárosa a nagy hazafi elévülettel érdemeihez mérten fejezte ki a veszteség feletti részvétét. A maga halottjának nyilvánította Kossuth Lajost és saját költségén temeteti el őt. Jegyzőkönyvben örökölte meg érdemeit, köszönő iratot intézett Turin városához, küldöttséget menesztett és babér koszorút helyeztetett a ravatalra, a Hatvani utcát „Kossuth“ utcának nevezte el, összes üléseit beszüntette, és intézkedett a nagy halott haza hozatala iránt.

Az egyetemi ifjuság impozánsan adott részvételének kifejezést: hat hétig gyászol és az „Egyetemi Lapok“ hat hétig gyászkeretben jelennek meg, küldöttséget küldött Turinba s koszorút helyeztetett a ravatalra, gyászszertartást rendez stb.

A nemzet gyásza.

A magyar nemzet képviselői nagy pénteken tartottak gyűlést, melyen a kormány a következő előterjesztést tette:

Kossuth érdemei jegyzőkönyvbe iktatásának;

a Ház részvételének táviratilag adjon kifejezést; a képviselőház magát a temetésen küldöttségséleg képviseltesse;

a végtisztességtétel befejezéséig ülést ne tartson.

Ezen előterjesztés lett elfogadva s tovább a kormány nem mehetett.

Miért?.....

Nevezetesen, nem iktathatja törvénybe annak nevét, ki alkotmányt adott a nemzetnek, és nem hordozhatja a nemzet halottjának temetési költségeit. De mindezek dacára a nemzet halottja ő, s ha törvénybe nem lett is iktatva halhatatlan érdeme, ott vannak azon törvények, melyeket az ő láng lelke teremtett; maga magát iktatta, kitörülhetetlen betűkkel törvénybe, a magyar alkotmány vissza állításával. Kossuth neve egygyé forrt nemzetünkkel s élni fog örökkön örökké. A magyar nemzet gyászba borultan sir; nincs oly község a haza területén, mely fájdalomnak kifejezést ne adna s ezzel, ha megtagadta is a kormány a nemzet óhaját, a nemzet szívébe lett kitörülhetlenül törvénybe iktatva.

Kossuth Lajos temetése.

Kossuth Ferenc, a megdicsőült kormányzó fia, táviratilag tudatta Justh Gyulával, a függetlenség és 48-as párt elnökével a Kossuth Lajos temetésére vonatkozó intézkedéseket. A temetési gyászszertartás Turinban a jövő héten szerdán lesz, minek folytán a Turinba induló küldöttségek vasárnap este 10 órakor utaznak el Budapestől külön vonattal.

A turini temetési gyászszertartás után a nagy halott tetemeit Budapestre hozzák. A különvonat, melyen a drága tetemet elhelyezik, a jövő hét péntekjén érkezik meg a fővárosba, a hol a muzeum előcsarnokában helyezik a ravatalra.

A temetés április elsején, tehát vasárnapoz egy hétre megy végbe, a mint előre látható — nagy gyászpompával.

Kossuth holttestével együtt haza fogják hozni neje és leánya porait is. A nagy halottat elkíséri két fja Ferenc és Lajos Tódor is.

A haza földében fog pihenni a nagy hontalan, hazát nyer a sirban, hazát, melyben mégis hontalan.

V.

A székelyekért.

Alig pár héttel ezelőtt mozgalmat indított meg szerkesztőségünk az iránt, hogy a székely munkás osztály nagy részét, mely Romániában keres magának otthont, a nagy magyar alföld felé terejljék s ezáltal a kivándorlást megakadályozzuk. E mozgalomba az E. M. K. E. egyesület elnökségét is bevontuk, honnan az alábbi levelet vettük, a mit egész terjedelmében közlé teszünk. Ezzel kapcsolatban ismételtén felhívjuk a cselédirtató- és gazda közönséget, hogy az idő előhaladottsága miatt haladéktalan intézkedjék cseléd és munkás szám megjelölés iránt. Szerkesztőségünk elfogad szó és írásbeli megkereséseket.

A szerkesztőségünkhöz intézett levél a következőképen hangzik:

600—94. VII. 14. a „Debreczen-Nagyváradai Értesítő“ tekintetes Szerkesztőségének Debreczen. Tekintetes Szerkesztőség!

Hazafias örömmel és lelkesedéssel vettük a tekintetes szerkesztőségnek ugy írásbeli megkeresését, mint az ahhoz csatolt két gyönyörű cikket. Nem első eset az, hogy az Alföld hazafias és lelkes lakossága részéről ily irányban kérdéssel kerestünk meg, és egyesületünk iparkodott legjobb erejéhez képest eljárni. Már évek előtt indult ily mozgalom Hódmező-Vásárhelytől, Békés-Csabán, Miskolcra stb. és mi igyekeztünk mindenik esetben megtenni a magunkat, összegyűjtöttük az alföldi munkabérek kimutatását és ezzel szemben Szerényi József kir. iparfelügyelő urat, a „Brassó“ volt szerkesztőjét és az ott helyi kereskedő és iparegyesület titkárát, ki a romániai és székely viszonyokat közvetlen tapasztalásból és tanulmányozás alapján ismeri, véleményadásra szólítottuk fel, melynek alapján tettük meg további lépéseinket. Nem csak, hanem egyesületünk véleményadásra szólíthatatván fel a székely ügyben néhai b. e. Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter, egyesületünk tiszteleti tagja által, az összes székely fő- és alispánok, birtokosok kikérdezésével részletes emlékiratot terjesztettünk fel az elhunyt nagy magyar államférfihez, mely emlékiratban az egész székely kivándorlás és birtok viszonyok hiteles adataira támaszkodva, kiterjeszkedtünk a munkás- és cseléd-kérdésre is, és levéltárunk őrzi Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter azon választát, melyben megköszönve előterjesztésünket, kijelenti, hogy megfelelőleg intézkedni fog és ennek egyik eredménye az az eljárás, melyet a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium a székely kérdésben más tárcaikkal minisztereivel is egyetértőleg inaurálta.

Van szerencsénk ez emlékiratból egy kivonatot nyomtatásban tisztelettel / itt megküldeni. Áttérve már most konkrét módon a „Debreczen-Nagyváradai Értesítő“ szerkesztősége által hazafias buzgalommal és lelkesedéssel megindított mozgalomra, van szerencsénk mindenek előtt tisztelettel értesíteni, hogy egyesületünk a székely ügyben megindított akciójával kapcsolatban, meg legelőjén megkereste a „Székely művelődési és közgazdasági Egyesület“ központi választmányát, mely alapszabályainál és céljainál fogva közelebből épen a székely kivándorlás megakadályozására alakult, fölkeréven, hogy ez ügyeket velünk egyetértőleg fölvenni, illetve, miután pozitív tudomásunk volt róla, hogy a nagyérdemű testvér-egyesület ebben az irányban már sikerrel kezdeményezett, konkrét esetekben is egyébkénti közreműködésünk felajánlásával eljárni kegyeskedjék.

A testvér-egyesület 1886. december 18-áról 86. szám alatt kelt átiratában értesített is, hogy miután a Székely-egylet épen a kivándorlás megakadályozására alakult és annak módozataira folytatott tárgyalása rendjén egyik korrektívumul nem csak a cselédeknek, hanem a székelyföldi más munkásoknak is keletéről Magyarhon beljébe terelését jelölte ki: ennek alapján megkeresésünkre határozatilag kimondta, hogy saját vidéki választmányai és az illetőkben a székelyföldi tisztviselői kar közreműködésével egy nagyobb mérvű mozgalmat indít meg és az elért eredményről értesítést küld.

Mindezek alapján, minthogy egyesületünk felterjesztése alapján az épen idézett testvéregyesületi átiratban foglalt vasuti szállítási kedvezmény iránt is azóta a Nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur intézkedett és minthogy saját székelyföldi fiók-választmányaink, melyeknek esetleges közreműködése igénybevételét eljárásai-ban az igen tisztelt Testvér-egyesület óhajképen kifejezte, készséggel rendelkezésre állanak: hazafi-

as tisztelettel értesítjük a tekintetes szerkesztőségét, hogy szíves beadványát a mellékletekkel és ezen átiratunk másolatával együtt, még mai napon, a tegnap tartott rendes választmányi gyűlés határozatából áttettük a nevezett buzgó és lelkes Testvér-egyesülethez, megjegyezvén, hogy egyesületünk ezen konkrét akciójában is kitelhetőleg támogatni kész.

A Székely-egyesület kétségtelenül érintkezésbe fog lépni a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarával is, melynek létesítését több évi hírlapi küzdelem és kérelmezés alapján Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter úrtól szintén egyesületünk eszközölte ki.

Midőn még arra is felhatalmazzuk a tekintetes szerkesztőséget, hogy jelen hazafias válaszukat a levélben érintett kívánsághoz képest megfelelőleg felhasználni sziveskedjék, kérjük, hogy jeles és munkás Debreczen városi Hajdu megyei fiók-választmányunk utján, a Székely-egyesület révén történendő intézkedésekről tudomásvétel végett egyesületünket is értesíteni kegyeskedjék.

A székely művelődési és közgazdasági egyesület czime: Turóczi Adolf elnök, fővámgazgató, Budapest, Csepel rakpart 1. sz.

Kolozsvárt, 1894. márczius 13-án.

Honfui üdvözléssel:

Gróf Bethlen Gábor Sándor József elnök. t. alelnök-főtítká.

Debreczeni közgyűlések.

A „Csokonai kör“ választmányi ülése.

Márczius 17-én délután 5 órakor tartotta a „Csokonai-kör“ választmánya ülését. Több fontos, ugyszólván elodázhatlan ügyben hozott ez alkalommal határozatot, még pedig igen előnyösen a választmány.

Pénztárnok jelentése szerint az 1894-ik évi bevétel 2068 forint, a kiadás 2054 forint és 11 kr. Elhatározta a választmány, hogy a 15 ivet meghaladó évkönyvet 500 példányban nyomtatják ki 280 frtért.

Egyhangulag mondotta ki a választmány, hogy a kör két alosztályát megszüntetik s a szépitészeti és irodalmi szakosztályok egy csoportban 1 elnök, 2 alelnök és egy főtítká vezetéssel mellett fognak működni.

A választmány az alapszabályok értelmében fuzionálni óhajt a szünügyi egyesülettel, a melylyel vállvetve működhetnek majd közre városunk szünügyi felvirágoztatásán.

A debreczeni egyetem 10000 koronát szavaz meg a gyűlés egyhangulag.

Felvették továbbá az alapszabályba azt, hogy az emlékkertet fenntartó egyesülettel fuzionálnak, hogy a kert fenntartásáról majd közösen gondoskodjanak.

A debreczeni tisztviselők önszegélyző egyesületének közgyűlése.

Márcz. 18-án d. u. 3 órakor tartotta a tisztviselők önszegélyző egyesülete évi rendes, fennállása óta XIV. közgyűlést.

Volt az egyesületnek az 1893-ik év végén 200 tagja és pedig 193 rendes és 7 rendkívüli, kik összesen 839 alaprészt irtak alá és fizettek be 7483 frt értékben.

A segély-alapon volt 751 frt 94 kr. Segélyezésre a múlt évben 67 frt fordítottat. A tartalék alap 1756 frt 38 kr. Az egyesület összes vagyona 10872 frt 88 kr. Az évi forgalom volt 52948 frt 33 krajczár.

Az egyesület tagjai kedvezményeket élveztek az összes gyógyszerárakban 10%-ot, a „Margit“ fürdőben 20—25%-ot, Kuncz József és Társa cégénél 5%-ot, Kardos László cégénél 6%-ot.

A tiszta jövedelemből a tisztviselők személyenkint 80—80 frt tiszteletdíjban részesültek, az alaprészekre pedig 4% osztalék jutott.

Végeztül következtek a választások és pedig Lengyel Imre tag indítványára egyhangulag közfelkiáltással megválasztottak: titkárnak Zimmermann Gyula, igazgatósági tagokul: Horváth Sándor, Pekete Sándor, Magyar Károly, Subajda József, Györy Kálmán, Csath Zsigmond és Harsányi Gusztáv, a felügyelő bizottság tagjailul Handtel Vilmos, Zalai Márk és Tikos István; póttagul ifj. Tikos József; igazgatósági póttagokul Balugyánszky Béla, Kursinszky László, Bárdos Géza, Hajdu Gyula, Lada Sándor.

A tüzoltó testület közgyűlése.

Vasárnap délután három órakor tartotta meg a helybeli önkéntes tüzoltó testület 17-ik évi rendes közgyűlést Szikszay Gyula főparancsnok elnöklete alatt. A közgyűlésnek vendége volt Bulovszky Aladár miniszteri titká.

A közgyűlés megnyitása után Jablonczay Kálmán titká olvasta fel az egyesület évi jelentését, a melyből közöljük a következőket:

A város törvényhatósági bizottságának február hó 22-én tartott közgyűlése a testületnek 10,480 forintot felszerelésre, továbbá 10,896 forint segélyt szavazott meg. Ezen összeg a város tüzi pénztárából utalványoztatki.

A múlt évben volt a testületnek 66 alapító, 84 pártoló, és 122 működő, összesen 262 tagja.

Az évi zárszámadás adatai a következők: bevétel volt a múlt évben 4310 forint és 64 krajczár, kiadás 4282 forint és 31 krajczár, a pénztári maradvány 28 forint és 33 krajczár. A feltári vagyion összesen 14731 forint és 43 krajczár. Ez évi összeg vagyonszaporulat 3103 forint és 50 krajczár.

A kereskedő ifjak betegsegélyző egyesületének közgyűlése.

A kereskedő ifjak betegsegélyző egyesülete Márcz. 18-án tartotta meg közgyűlését. Az igazgatóságba bevalasztottak Gyenes Lajos és Kovács József; a felügyelő bizottságba pedig a főnökök részéről Lusztig Károly és Szent-Királyi Tivadar, az alkalmazottak részéről pedig Rhénes Károly, F. Molnár Lajos, Erdélyi István és Szabó János.

A beszűntetett kórház felépítése egyhangulag kimondatott.

Az „Iparegyesületi takarékos és hitelintézet“ közgyűlése.

Az „Iparegyesületi takarékos és hitelintézet“ szintén Márcz. 18-án délelőtt tartotta meg 20-ik évi rendes közgyűlését az intézet helyiségében. A közgyűlésen 31 részvényes 307 szavazattal volt képviselve.

A közgyűlés 5 évi részletben fizetendő 1000 koronát szavazott meg az egyetemre, azonkívül 150 forintot különböző segélyezésekre. A sorba kilépő Stenczinger Károly és Szilágyi Imre igazgatósági tagok helyett megválasztottak: Stenczinger Károly ismét, Szilágyi Imre helyett pedig, a ki az intézet ügyésze lett, Balázs Ödön. A felügyelő bizottságba a sorba kilépő Mihály István helyébe Dr. Márton Kálmán választották be.

A 18-ik számú szelvények beváltása az intézet pénztáránál f. hó 20-ikától, keddtől kezdve eszközöltetik.

Az orvos gyógyszerész egylet rendes havi ülése.

A debreczeni orvos-gyógyász egylet Márczius 17-én délután 5 órakor tartotta rendes havi ülést. Dr. Komáromy Sándor tartott érdekes szakfelolvasást, a melyet a gyűlés tagjai a tárgy fontosságánál és érdekes feldolgozásánál fogva mindvégig nagy figyelemmel hallgattak meg.

A gazdasági egyesület választmányi ülése.

A debreczeni gazdasági egyesület Márczius 18-án rendkívüli népes ülést tartott a gazdasági tanintézet helyiségében. Az ülés a jövő hó 5-én a fővárosban az országos gazdasági egyesület által összehívott kongresszusra a maga kebeléből Szűcs Mihály titkárt küldötte ki. Váczy János elnök a debreczeni lótenyész bizottsági elnöki állásáról leköszönvén, helyébe egyhangulag Steinfeld Mihály macsi nagybirtokos választották meg. Megalakította a választmány hatásköréhez képest a debreczeni lótenyész bizottságot. Az elhunyt Buday József emléket jegyzőkönyvileg örökítették meg. A Buday József halálával, továbbá a Jámbor Ferenc lemondásával megüresedett választmányi tagsági helyek Szabó Lajos és Király Gyulával töltettek be. Póttagok Somogyi József és Fehér Sándor lettek.

Az „István“ gözmalom tarsulat közgyűlése.

Az „István“ gözmalom tarsulat Márcz. 18-án tartotta meg közgyűlését Sesztina Lajos elnöklete alatt.

A közgyűlés a következőleg folyt le. A szabályszerűen összeállított mérleghez csatolt veszteség a nyeresémen rovással a rendelkezésre álló 78,872 forint és 66 krajczár nyereség felosztására nézve az igazgatóság a következő javaslatot terjesztette elő:

55,530 frt fordítassék osztalék fizetésre, mely esetben minden 1000 frtos névértékű részvényre 15 frt osztalék lesz a 23-ik sz. szelvény ellenében a tarsulat pénztáránál, — vagy a debreczeni ipar és kereskedelmi banknál f. évi ápril 2-től kezdve kifizetendő.

5000 forint csatolassék a tartaléktökehez (a kötelezett 5% helyett), miáltal a tartaléktöke 545,400 frtra emelneték.

100,000 frt könyveltessék az értékcsökkenések tartalékára, miáltal ezen tartalék 101,469 frt 31 kr-ra emelneték.

1,800 frt csatolassék a hivatalnokok nyugdíj alapjára, miáltal ezen alap 27,000 forintra egészítették ki.

1,000 frt fizetessék, mint 4-ik részlet a debreczeni kereskedelmi akadémia építési alapjára.

1,000 frtot javasunk a Debreczenben létesítendő egyetem alapjára adományozni.

1,000 frtot kérünk az ujonnan felépült zenede részére megszavazni.

1,000 frt tartalék osztassék az 1896. évben Budapestten tartandó Milléniumi kiállítás alkalmával a magyarországi malmok által rendezendő collectív kiállítás költségeiből tarsulatunkra eső résznek fedezésére.

500 frtot kérünk Tikos István pénztárnokunknak, 25 évi hű és szorgalmas szolgálatának elismeréséül jutalomképen megszavazni és végül 910 frt osztassék ki jótékonycélokra, a fenmaradó: 1,132 frt 66 kr pedig vitessék az 1894. év javára.

Összesen 78,872 frt 66 kr. A fenti javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

A sorba kilépő Zádor Lajos és Mayer Emil igazgatósági tagok ujra egyhangulag megválasztottak.

Az alapszabályok 59-ik §-sa értelmében szükségessé vált két felügyelő bizottsági póttagul ifjú Csanak József és Kornhoffer József választottak meg.

A cipész-ipartársulat közgyűlése.

A nemrégiben megalakult cipész-ipartársulat is tegnap délután tartotta meg közgyűlését három órakor a timár-társulat áruccsarnokában Weidner Gusztáv elnöklete alatt.

A tegnapi ülés egyedüli tárgyát a kidolgozott házszabályok felolvasása képezte, a melynek minden egyes pontját egyhangulag elfogadták. Ezután az aláírottak fizették be a fizetési részleteiket.

HÍREK.

Határidő naptár.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban, nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3-6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva van pénteken délután 11-től 12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthon”-a (Keresk Akad. földsz.) nyitva szerdán és szombaton d. u. 3-tól esti 9 óráig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Séta-hangverseny a Margit fürdőben minden vasárnap d. u. Rendezi a katonai zenekar.

„Kézgyesítő egyesület” első iskolai műhelyében (Nagy-Hatvan-utca, főreáliskolai földszint) szerdán és szombaton d. u. 3-5-ig munka tanítás folyik.

April 1. A „Polgári kör” közgyűlése, délután 3 órakor, az egyesület helyiségében.

April 6. Egyházkerületi közgyűlés.

April 22. A magyar orsz. állatorvosi egyesület Debreczen vidéki osztályának közgyűlése.

April 26-30-án. A sorozás ideje Debreczenben.

— **Istenizszolet.** Ma vasárnap márczius 25-én az ev. ref. templomokban a következő lelkészek tartanak egyházi beszédet: nagytemplomban K Tóth Kálmán lelkész; kistemplomban Kiss Albert lelkész; újtemplomban Némethy Lajos lelkész; ispotálytemplomban Dicsőfi József lelkész. Délután Legátus. Hétfőn délután Legátus.

— **Szerenád a főispánnak.** Márcz. 19-én színház után a városi dalárda tisztelte meg a főispánt József napja alkalmából. A dalárda énekét nyitott ablaknál hallgatta végig a főispán, ott voltak továbbá a commtessek is és Csáky Ilona grófnő. A főispán végül lejtött s a dalárda minden egyes tanzájával kezét szorítva, köszönte meg a megemlékezést.

— **A helybeli 1848-49-iki honvédegyelet** gyászjelentést adott ki Kossuth Lajos haláláról. E gyászjelentés kapható Gebauer Károly temetkezési intézetében 10 kr. befizetése mellett, mely összeg az 1848-49-iki honvédegyelet által Kossuth ravatalára helyezendő koszorura fog fordítottatni.

A gyászír Sáropatak. A gyászír és a főiskola. A sárospataki főiskola közgazdátja a szomorú hír hallatára azonnal kitézette a gyászlobogót a régi kollegium főhomlokzatára, s összehívta d. e. 11 órára a köziskolai széket. A tanári kar a főiskolai nagy csengettyű hangja mellett gyászszóval üdvözölte a közgazdát, helyéről fölemelkedve, remegő hangon adta a jelenlevők tudtára a gyászírt s előadta a propositiókat, arra nézve, hogy a főiskola, kit Kossuthhoz közelebbi kötelek is csatoltak, hogyan vegyen részt a nemzet gyászában. A propositiókat egytől-egyig elfogadták. A tanári kar kimondta az egy hónapi gyászt; a városi gyász-istentiszteleten testületileg részt vesz. Az ifjuság begyűléssel külön ünnepélyt tart, melyen a főiskola lelkésze mond imát s egyik tanár is rövid beszédben tolmácsolja a főiskola fájdalmait. Fölkéri az igazgatótanácsot, hogy a jogász-ifjuság számára létesítsen egy Kossuth-pályadíjat. A nagy halott családját a főiskola részvétéről jegyzőkönyvi kivonatban értesíti. A temetésre, ha a nagy halottat hazaszállítják, küldöttsegíleg képviselteti magát. Mig Kossuth földi porai eltakarítatnak, a főiskola nagy csengettyűjét napoként kétszer 9 és 11 órakor meghúzzák. — A főiskolai ifjuság jelenlévő tagjai, 3 hónapi gyász viselését határozták el s ha a husvétii ünnep után ifjusági közgyűlés lesz tartható, az bizonyára hozzájárul ehez, valamint ahoz is, hogy ez idő alatt semmi nyilvános mulatságot nem tartanak. A városbázan és ipartestület épületén a számos magánépületen gyászlobogók lengenek. — A reformált egyház templomára, mihelyt Bálint lelkész értesült a gyászlobogót s az összes harangokat meghúzták. Az emberek könyezve, mély megilletődéssel hallgatják a zúgó ércnyelvek panaszos zokogását. Az arczokon mindenfelé az a nehéz bánat, az a szótlan, panasztalan szomorúság ül, mely akkor fogja el a szívet görcsösen, midőn a család, legkedvesebbjét veszítjük el.

Lovassy László börtöndala.*

Mennydörög a bűn ifju fejemre,
Vedd kora búcsom, nappali fény,
Üdv nekem, éjj lak, melyet imádozt
Szarvaival fur despotá kény.
Nemde sötét szül pusztá sötétet?
Tiszta világnak magzata: fény?
Az rab maga hát, ki tömlőzött állit
Hol nyomatottan türjön a rény.

* Az „Óralló” cz. politikai lapból vesszük át szóról szóra e nagy érdekű verset. Kétszerte nagyobb értékű ma ez, mikor ama nagy idők legnagyobbját Kossuthot siratjuk. Szerk.
1 Haza. 2 Fejedelem. 3 Honfiak 4 miniszterek.
5 Lengyelország. 6 Lengyel forradalom.

Ismerek én egy nagyszerű házat!
Egy apa² van benn — gyermeke sok,³
És sima szolgálk⁴ gyermekit üldik,
Én is e háznak sarja vagyok.
Kia javu szomszéd⁵ éle mögötté
Szülk kalibáján tűz úte ki,
Le s be égett mindene s védül
Nem futa e ház népe neki.
S én ki fiának tápot adék,
Tiz nyari dijjam börtöni bék.

Börtön az élet, börtön az ember,
Börtön a lélek, börtön a szív.
Szívbecsukódtan boldogul élvén
Függetem az édes pillanat élvén
S most örömminek e falon át
Hallom a multból hatyru dalát.

Jertek az áldást dörögni rája,
S rómesen „há, ha” zugni velem:
Éljen az áldott fejedelem!

Ecsedy Károly,

ref. lelkész.

— **A Teleky-féle 100 aranyos** pályadíjat Somló Sándor nemzeti színházi tag nyerte Fra Grolamo cz. verses tragédiájával.

— **Fegyver gyakorlat.** April hó 16-tól kezdődőleg 13 napi fegyvergyakorlatra hivatnak be a cs. és k. 39-ik gyalogezred póttartalékosai. A behívók a katonai ügyosztálynál kiállítottak s az érdekeltek által átvehettek.

— **A debreczeni vadásztársulat** alapszabályait a földművelésügyi m. kir. miniszter jóváhagyási záradékkal ellátta.

— **Értesítés.** A f. évi márcz. hó 4-ikén elhatározott s márcz. 27-re kitűzött s a nyugalmazott tanítók megtisztelésére tervezett közgyűlésünk, tekintettel a közbejött nemzeti gyászra, egyelőre elhalasztatik. Debreczen, 1894. Márczius 23. A Gönczy-egyesület elnöksége.

CSARNOK.

Kossuth.

Írta: Kiss Rezső.

Sötét az ég... sötét minden körülünk
Meváltónk tőlünk messze távozott,
A viláosság, bölcsesség égi lángja
Elégett — és a nagy Kossuth halott!

Meghalt... de nem! csak ember sorsa lett a
Megsemmisülés. Csak nyugodni
Házt csak és még el jön ébredése,
Ha majd szabadnak látja nemzetét...

Fájdalmunk mégis mélyebb a tengernél
Gyászmunkától sötét lett az ég, a nap,
Könnyhullásunk márt óceánán nőtt meg,
Szívünk jaj kiáltása égő hat!...

És sírjunk is és hulljon bánat könnyünk
Óh mert ily árva nincs a föld színén,
A milyen lett a nép, a magyar nemzet,
Egy borzasztó nap sötét reggelén!

Szívünk kihalt, nincs már ki lelkesítsen,
Ha Kossuth tőlünk oda költözött,
Hol az életnek nincs jelenje, multja,
Ott fenn a fényes csillagok között.

És fájdalmunkba önvád is vegyülhet,
Hogy ő ki értünk küzdött szenvedett,
Ó ki hazát adott a magyarnak
Földön futó, hazátlan árva lett...

Számúzték őt... hazát keresni ment hát
Nem halt meg — de föllett egy szebb hazát
Ahonnan mint mi nem számúzik őt el
Ahol most boldog s nekünk megbocsát...

Sirasd magyar, sirasd nagy Meváltótat
S kiáltson égbe könyed zápora
És fájdalom, e bánat, mind kevés lessz,
Kossuth nincs többé s árva a haza!

Malvin.

Az elfogadó terem félig leeresztett selyem
függönyei félhomályba burkolják a terem belsejét.
Csak a kerti fák lombjain át beszűrődő viláosság
vet némi fényt a pompás butorokra.

Dombai Malvin még egy pillantást vet a nagy
fali tükörbe, megigazítja fehér vállain a csipke ken-
dőt s jelt ad a várakozó inasnak, ki mély bókkal
bocsát be egy magas komoly arczu fiatal férfit.

Isten hozta édes Ákos! sietett elfogadni a nő
a belépő ifjut. Nem is képzeli, mennyire vártam,
igazán nagyon örülök, hogy haza jött.

Az ifju hidegen fogadja a fejle nyujtott kezét
és merően néz az elébe siető leány szemibe. Arc-
czán, mely előbb oly élettelennek látszott, gyöngé-
pir jelent meg, mit oda kergetett a szívében lázongó
vér. El akarja titkolni, de a leány észreveszi azt,
és sötét büszke szeméből kiragogy a diadal-
mas fény.

Az ifju előbb megtörli forró homlokát, aztán
lassu száraz hangon szól: Nem haza jöttem én,
csak „ide” nekem ez a hely ép oly idegen mint a
többi, csak egy kicsi darab föld itt az enyém,
hol édes anyám pihen. Az ifju hangja reszketett

ennél a szónál. Ah édes Malvin! folytatá miközben
helyet foglalt egy kereveten, Ön nagyon jól tudja,
hogy azzal a szándékkal távoztam el innen, hogy
soha sem térök vissza többé. Meg is maradtam
volna elhatározásomban, mert fáradt voltam s nyu-
galom után vágytam... mert boldogtalanannak érez-
tem magamat. De a nyugalmat nem engedték meg
nekem. Kigunyolt, kinevetett az egész világ. És
Ön... Ön nem védelmezett a gúny és nevetés ellen,
pedig édes Malvin csak Ön ismerős azzal az okkal,
mely engem egész életemre szerecsélténné tett.
Óh hiszen jól tudta azt, hogy nekem minden bánat
jobb fájt, mint másnak, utégis elfogadta az Ador-
ján udvarlását, a legnagyobb ellenségemet, még
pedig egész határozott alakban, jól tudva azt, hogy
ő gazember, ki nem Önnek bókól...

Hanem a zsebemnek vágott közbe gunyosan
Malvin, miközben idegesen forgatta az előtte heverő
könyv lapjait.

Szóval Malvin Ön felhasználta minden eszközt
arra, hogy engem megalázhasson, eleinte sikerült is
ez, de most már vértézve vagyok minden támadás
ellen.

De hát ki bántja Önt?
Óh már a komédia sam bánt higye el...
Az én részemről tört ki a büszke leány harag-
gal s pir szökött fehér arcára, nyúlank teste meg-
hajolt, szíve hevesen dobogott a könnyű csipke ta-
karó alatt. Ki volt az oka? kérdé folytott szenvedé-
lyes hangon.

Ön! felelt keserű vádló hangon az ifju.
Nem igaz! kiáltá a szenvedélyes leány, Ön
volt a gyáva...

Megálljon! szólt elfehéredett arcczal Ákos.
Emlékezzék csak egy kissé vissza, melyikünk volt a
gyáva. Az-e a ki egy szerető szívet gunyos kacszaj-
jal dob annak lábához, kinek szerelme imádsága
volt. Vagy az a ki megkínzotta szívével fájdalmában
is védeni akarja vesztébe rohanó kintzóját.

Ha ha kacagott gunyosan az ingerült leány,
kitűnő szónok Ön Uram! Jól tudom arra akar Ön
emlékeztetni, midőn három hóval ezelőtt megfogta
a kezemet és unalmas hangon azt kérdezte tőlem:
akark-e a neje lenni. Hiszen ez nem vallomás volt,
hanem megbántás, és én kinevettem Önt érte.

Büntetésül, hogy nem voltam komédiás, mon-
dá keserű hangon Ákos, ki nevette az én igaz sze-
relmemet, szegény idealistának nevezett. Oh az a
nevetés zűzött el engem Malvin!

Azért a nevetésért... Istenem! Azért a ne-
vetésért hült ki egyszerre az ön szerelme, hogy ma
már vértézve érz magat. És Malvin gyorsan előre
hajolt és izzó tekintettel nézett az Ákos szemibe.
E perczen a delejes szikra átpattant az ifju sze-
meibe, melytől lángba borult az arca s kezében
összetört a lovagló ostar.

Malvin hirtelen visszakapta a fejét, reszkető
kezét homlokára kulcsolva kiáltá: Óh menjen in-
nen... menjen!

Nem megyek! felelt Ákos, mig meg nem
igeri, hogy Adorjánt visszautasítja.
Mit törődik vele! Nem ígérem! és a leány
daczosan vetette hátra szép büszke fejét.

Ákost e perczen elhagyta nyugalma Malvin
íranti kétségbeesett szerelmével akarta megvédeni
öt Adorjántól, magánkívül ragadta meg a leány ke-
zét s kérő hangon mondá:

Oh utasítsa vissza!... követelem!
A következő perczen Malvin felragadta az
Ákos lovagló ostarát s végig vágott az ifju lángoló
arczán.

Mély csend következett. A büszke leány az
izgalomtól lerogyott a mellette álló kerevetre és
sirvakadt. Az ifju lassan vont a elő fehér zseb-
kendőjét és viasz fehér arczán megtörülte az ütés
nyomait, miközben egy forró csepp esett végig meg-
ütött arczán. Megfordult és távozni akart, de dőb-
benve hátrált néhány lépést. Az Adorján gunyos
arczával találta magát szemben, ki diadalmas arcz-
czal vetette oda a sáppadt ifjuak: Majd találko-
zunk! Nyomorult hát hallgatóztál hörgé a megkín-
zott ember s ingó léptekkel hagyta el a termet.

Malvin utána akart rohanni a távozóknak, de
Adorján megakadályozta és szinlelt gyöngédséggel
ültette őt vissza helyére.

Megsértette Önt ugye az a gazember szólt
Adorján, de én megfogom védelmezni Önt és meg-
torlom a sérelmet, ha ha kacagott gunyosan, a
nemes gavallér ugy viselte magát mintegy...

A saját tettétől megrémült leány kétségbe-
esetten fogta be a szónál az Adorján száját. Óh
nyögte fájdalmasan, én voltam a hibás, okatlanul
bántottam őt. Most midőn elvesztve látta Ákost,
érezte csak, hogy mennyire szereti őt. A mit a
szenvedélyes büszke leány nem akart elismerni,
most saját szerelme támadt ellene.

Adorjánt féktelen düh fogta el a Malvin sza-
vaira. Hah, sziszegte rekedt durva hangon, még
védi őt, holott az előbb korbáccsal kellett meg-
fenyítenie, mint egy utolsó kéjenczet. Oh nyomorult!
folytatá mintegy önmagához beszélve, meg foglak
ölni, lábaimnál akarok látni halva te szenteskedő!
nem folytathatá tovább, mert tekintete a Malvin
remült arcára esett, hirtelen megbánva heves
elharmakodott szavait, kinyujtá karját, hogy meg-
fogja a leány remegő kezét, de az hátrattette kezét
és büszkéu egyenesedett fel mint egy királynő.
Milyen utálat fogta el hirtelen a komédiás láttára,
most érezte csak, hogy ki volt az, kit féktelen
szenvedélyében korbáccsal ütött el magától. E
pillanatban észbe jutottak mindazon emlékek,
melyek ahoz a megütött szomorú ifjuhoz gyermek-
kora óta kötődtek. Hiszen vele nőtt fel, együtt ját-
szották el a gyermek éveket... Aztán együtt volt
boldogok mindaddig, mig ez a kigyó ide nem
került, ki komédiás szerepével háttérbe szorította
a gyöngéd ideális ifjut. És ő kiűzte otthonából,
megütötte akkor, midőn ez őt el akarta ragadni az
örvény széléről. Rettenetes volt a visszahatás a
büszke leány lelkének.

Ön nem fogja megölni őt, szólt határozott
hangon, de szemében az aggodalom kifejezésével.
És ki fogja megvédeni őt?

Szerelmem! volt a büszke válasz. Óh ha Ákos
hallotta volna most! Ha ha kacagott gunyosan
Adorján... Szerelme?! Hah! ordítá, holnap az
egész világ tudni fogja, hogy azt a szenteskedő
korbáccsal ütze ki szobájából toladokásniért és én
voltam az, ki Önt megvédte ellene... és... és...
megfogom ölni a nyomorultat!... és Ön csak saját
becsületé árán véheti őt a világ előtt.

Malvin halott fehér arcczal, de büszkéu
nyujtá ki kezét s az ajtóra mutatott. Adorján el-
folytott dühvel gunyosan mosolyogva távozt, mi-
közben nem felejté el oda vetni a büszke leánynak
ostor nélkül is távozik. A viszontlátásig.

Midőn Adorján léptei elhangzottak, Malvin
fejére kulcsolá reszkető kezét s mint egy összetört
szép szobor terült el az elfogadó szőnyeges pa-
dozatán.

A történetek után harmadnap nagy sürgős
forgás volt az Ákos lakásán. Sáppadt aggodalmas
arczok jelentek meg és tüntek el sz bájának aj-
taján. Benn a szobában pedig halott fehér arcczal
fekszik ágyán Ákos, kinek sebt most kötöztek be
a körülötte szorgoskodó orvosok. A sebesült egyik
jó barátja S. Gábor aggódva kérdi az orvosoktól a
beteg állapota felől, kik a kérdésre kétértelmű vál-
lonítással felelnek, mi orvosi nyelven bizonyára
annyt jelenthet, hogy „talán” mert bizony ott a
szív felett azon a kis heves ajku nyíláson keresztül
nagyon rövid az út a másvilágra. De a becsületnek
elég van téve. A modern gyilkost pedig ünnepli
a fine de Siecle.

A szobában uralgó siri csöndet csak a beteg
gyors lélegzete zavarja meg, mely olykor-olykor
olyan bántó zajjal tör fel a sebesült melléből, mintha
mindenáron menekülni akarna kinos börtönéből.

Gábor föléje hajlik a betegnek, ki épen most
nyitá fel szemét. Tekintetük találkozik, aztán mind
kettőjüknek kicsordult a könnyük.

Jól van ez így Gábor, szólt a beteg fáradt
gyenge hangon. Lásd mit is kérsz nek én itt tovább
az én életemnek vége szakadt... kód és hamu fed
el azt az utat, melyen idáig jutottam... fáradt va-
gyok kimondhatatlan... de annál jobb n fog esni
a pihenés... Csak te, egyedül télszel az, ki eljössz
néha a sirom felett lehajló cypirus ág regéjét meg-
hallgatni az én csöndes álmaimról.

Gábor mind-zekre a szavakra nem tud felelni,
csak lehajtja fejét a beteg vankosaira és zokog. És
csudálatos! mintha az ő csendes zokogásába valami
síró madár fájó nyögése vegyülne. Mintha a föld
alul jönnének azok a panaszos síró hangok, melyek
tompán vegyülnek a szoba szomorú csöndjébe. Gá-
bor zavartan néz körül, hiszen körülé senki sincs
a szobában. Aztán lassan felnyitja az ajtót és meg-
találja ott azt a szegény vergődő madarat, a Malvin
leomlott fekete alakját, a mint az Ákos szobája
küszöbére roskadva zokog keservesen.

Gábor egy darabig nézi ezt a lerokadt szép
szomorú alakot, aztán csendesen felemeli onnan. Szép
szomorú feje oda hajlik a férfi erős vállára. Ki
csendesén sugja fülébe a bánatos leánynak: Oda
fenn az Isten! Erre a szóra felemeli a leány a fejét,
kezét összekulcsolja és halk reszkető hangon mondja
utána: „Oda fenn az Isten”.

Gábor aztán kivezeti őt a reá várakozó kocsiig
és visszatér a beteghez, ki még mindig folytatja
azt a szív tépő lázas beszédét. De mindenkor alább
szállnak azok a lázas szavak s néhány kinos sohaj
után csendes álom lepi meg a beteg szemét. Talán
ntalálta azt a kétségbeesett szegény leány szív
imája oda fön.

„Ha szenvedett a fának ága, még gondal föl-
lehet üdíteni azt.” Az ifju erő győzött. Ákos ablak-
kánál ülve hallgatja kinn az orgona bokor hajlás
ágán csicsergő madarakat. Arczán az üdülő betegek
érdekes halványasága terül el, melyet a visszatérő
élet gyöngé pirja vált néha fel, csak szemében
nincsen élet, olyan fagyos tekintet ül azokban a
nagy szürke szemekben, mintha azokon keresztül
látni lehetne a szív belső világát, azt a végtelen
nagy ürességet, melynek mélyén nincs egyéb, mint
kód és hamu. Olyan szomoruan függeszti szemét a
kert viruló bokraira és ott kinn az orgona bokorban
fészken ülő madárnak magot visz a párja s boldog
csiripeléssel eteti meg szájából piczi családját Ákos
elfordítja a fejét, de Gábor észreveszi azt és meg-
fogja kezét a merengő ifjunak s csöndes vigasz-
talással beszél hozzá újletről, boldogságról.

Ákos szomorúan hallgatja barátja titokzatos
szavait, fejét annak vállára hajtva behunyja szemét,
hogy jobban láthassa azt a képet, melyet e Gábor
szavai rajzolt elébe... Ott messze — messze lát egy
szomorú alakot, ki kinos vágyódással nyujtja ki
felé a kezét. És Gábor érzi keblén ennek a nyug-
talanul hanykódó szívnek kinos vergődését.

A két jó barát é-zre sem veszi, hogy lassan
kinyíl az ajtó és azon egy végtelenül szomorú alak
lép a szobába. Aztán letérdel Ákos elébe, két kar-
jával átfonja annak térdeit és szép szomorú arczát
odahajtja az ifju ölébe. Nem szól, nem sir csak esdő
bánatos szemét emeli fel az Ákos arczára.

Ákos pedig a mint kinyitja szemét, előtte
látja azt a szomorú alakot, melyet az előbb képze-
lete rajzolt elébe.

Egy pillanatra úgy érzi, mintha megállott
volna a szív verése, hosszasan nézi az előtte leom-
lott leány szép bánatos arczát, melyről minden más
szenvedély eltűnt, csak a szerelem szenvedélye
borította el egészen, aztán mellé roskadt annak az
elő junó szobor alaknak, odavonja keblére szenvedő
arczát és sir, sir keservesen. Malvin pedig átöleli
az ifju lehajlott szomorú fejét és csókjai, könnyei
hullanak arra a vékony piros vonalra, mely az ifju
arczán végig vonul, mely tüzes ostorként égési a
zokogó leány lelkét. Gábor pedig lehajlik ahoz a
két összebörölt alakhoz és halkan sutogja hozzá-
juk: Áldjon meg titeket az Isten!

Corylopsis.

IPARFEJLESZTŐ.

Iparbiztos.*

Tisztelt Szerkesztő Uram!

Lapjának, a Debreczen-Nagyvárad Értésítőnek, de főleg állandó mellékletének, az Iparfejlesztőnek cikkeit figyelemmel olvasom, és hol helyes, hol kifogásoló, de mindig érdeklődő észrevételekkel kísérem.

Igy üdvözlöm, úgy bírálgatom az „Iparfelügyelet“ cz. iránycikket is. Ha érdeklő felőle alkotott nézetem, im leírom Önnek, és ha talán érdekelne lapjának olvasóit is, készséggel beléegyezem levelémnek az Iparfejlesztő egyik cikkéül közvételébe.

Feltétlenül helyeslem javaslatát az iparbiztosi állások szervezése tárgyában. Az iparfelügyelet két organumának, az iparfelügyelőségnek és iparkamarának egyaránt nyüge az áttekinthetetlen nagy működési terület, mely legtöbbször még nem is egy jellegű az ipar s általában a közgazdasági viszonyok szempontjából.

Az itt-ott már szervezett „iparfejlesztő bizottságok“ pedig csak oly vidékeken válnak be, melyek a tömegesen termelt nyersanyagok ipari feldolgozására s így a lakosság nagyrészének állandó ipari és háziipari foglalkoztatására utalvák.

Hol ez az előfeltétel nincs meg, oly helyeken meg sem kísérel a kormány s a társadalom iparfejlesztő bizottság felállítását. Földmivelő alföldünk az ipar legtöbb ágának csupán helyi fogyasztásra támaszkodó művelését kívánta eddig meg. Bármily óhajszó is alföldi iparunk magas fejlesztése és nagyobb térfoglalása: nemzetgazdaságunk e vidéken ipari jellegű nem fog öltetni, csak a három tényezőnek (östermelés, ipar és kereskedés) kedvezőbb arányba hozatalát, összhangzóbb fejlesztését méltathatja.

Ezért a helyi iparhatóságok működésének irányzására, az iparosok igazainak támogatására, az iparnak egyenletes fejlesztésére és e célból egyrészt az iparkamarák, másrészt az iparfelügyelők hivatáskörében kiegészítő szolgáltatásokra alföldünkön elég is, feltétlenül szükséges is egy-egy alkalmas szakembernek iparbiztosi hatáskörrel felruháztatása.

De a hatáskört szűkebbre vonnám meg, mint az Ön cikke javasolja. Hatósági jog, executiva nem ruházható az iparbiztosra; nem mintha fölösleges, vagy épen káros volna, hanem mert közigazgatási szervezetünkbe újabb hatósági forum nem illeszhető.

A törvényhatósági közigazgatási bizottságnak sem lehet (ép ez okból) tagja az iparbiztos. Szükséges ugyan, hogy összeköttetésben álljon a felőbb hatósággal, de ennek tagjait a törvény sorolja fel, közigazgatásilag új tag beléptetése lehetetlen. És van is már a törvény által (hátr szavazatjog nélkül) egy tagság beillesztve a közgazdasági, s így az ipari érdekek képviselésére: a közgazdasági előadó állása. A közgazdasági előadó lehet az iparbiztos kívánalmainak szószólója a közigazgatási bizottságban, mely testülettel, valamint a többi hatóságokkal közvetlen levelezési joga bizonyára meglenne az iparbiztosnak.

Amint az iparfelügyelők és a kamarák hátrányait szenvedik működési területük óriás voltának, épugy szintén e nehézséget az iparbiztos is, ha az Ön által tervezett, több megyére kiterjedő illetékességi kör szabotnék számára meg. Alapos ismeretet szerezni a helyi iparviszonyokról, úgy szólni minden minden ipartelep és műhely, közvetlen összeköttetésben állani az iparosokkal, és testületekkel, a tanoncoktatást befolyásolni, a segédek önképzését előmozdítani, a termelést és forgalmat irányozni, a helyi ipari, közigazgatási és tanügyi hatóságokkal állandóan érintkezni, — egy szóval minden terén az iparfejlesztésnek érvényesíteni szakértelmét és lelkes agitálását: ez csak úgy sikerül, ha egyetlen vármegye (a területén fekvő városokkal) bizatik iparfejlesztés céljából az iparbiztosra.

Husvét van feltámadás napja: iparunknak is fel kell támadnia. Feltámadni és szárnyat öltetni. Ha az ipart fölemelő egyik szárny a társadalomnak honi-iparpártolása, a másik bizonyára a szakszerű képzés és vezetés. Ennek a szárnynak kormányzó-tolla a jól szervezett közvetlen felügyelet s abban az iparbiztosság. Haleluja: legyen föltámadás!

Eötvös K. L.

Az óvoda az ipar szolgálatában.

A „Kisdednevelés“ cz. lapra akarjuk olvasóink figyelmét terelni. E lap első sorban a szülők ujságja, belőle, minden számából okulást és gyönyört merít-

* A kérdés, melyet felvettünk aktuális, melynek megoldásából hazai iparosaink nagy contingensének jóléte függ; kész örömet adtunk helyet becses levelelének s kérjük továbbra is az ügynek a mit odaadással szolgálunk hathatós propogálását.

Szerk.

hetnek. A kisdednevelés egyik legkedvesebb eszköze az óvodai foglalkoztatás. Hogy ez a szülőnek, a kézügyesítő oktatásnak első művelője, és hogy ekként az iparfejlesztést is szolgálja, azt fejti meggyőzőleg ki ama cikkek, melyet izleltetől, és úgy a kisdednevelésnek, mint a „Kisdednevelésnek“ (ez olcsó családi lapnak) ismertetése és ajánlása végett átvesszünk.

Egész csendben, minden reklám nélkül kezd nálunk, társadalmi uton egy új intézmény meghonosodni, mely nemcsak nevelési és tanítási szempontból fontos, hanem főleg iparunk fejlesztése — és terjesztésére bir rendkívüli hivatással s így közgazdasági tekintetből mélyrehatóbb sikereket foglal magában. Ez az új intézmény a kézügyesség oktatás, a szülő, mint azt a svédek elnevezték, a kik ennek az áldásos intézménynek modern létesítői, megállapítói s ez idő szerint még legszorgalmasabb harcosai.

A kézügyességi oktatás gyakorlatilag abban áll, hogy a gyermekeket már zsengébb koruktól kezdve különféle kézimunkával pl. papírvágással, ragasztással, fonással, faragással stb. foglalkoztatják. Mind ez azonban nem hivatásszerűleg és nem anyagi célból kell hogy történjék, hanem csupán eszközül tekintessék a kézügyesség tökéletesítésének s a végcél elérésének, mely nem más, minthogy az iskolából kikerült gyermek az elméleti képzettség mellett gyakorlati ismereteket is vigyen magával az életbe.

— Hogy az óvodai foglalkozások mily fokban képezik alapját a kézügyesség fejlesztésének, szükségtelen bővebben fejtegetnünk, valamint szükségtelen terjedelmesebben arról is szólnunk, hogy a legutóbbi időben társadalmi uton nálunk is felkarolt „szülőj“ intézménynek úgy hazánkban, mint minden művelt államban, egyedül az óvodai foglalkozások voltak eddig — igaz, hogy nem azzal a változatossággal, a mivel ezentul lesznek — az előharcosai.

— Azt hisszük, hogy a kisdednevelőknek, a kisdednevelés művelt barátainak, nemkülönben a paedagogusok nagy része ma már a „szülőj“ iskola lényegével teljesen tisztában van, annyival is inkább, mert ők tudják, hogy a XVIII. században már Rákóczy György nagy paedagogusa, a magyar kisdednevelés első bajnoka Comenius, azt fejtegette műveiben: „engedjétek a gyermekeket hangyákká lenni, melyek mindig szanaszét futkosnak, hordanak, cipelnek és rendeznek. A gyermekek szívesen építenek és ragasztanak házakat agyagból, forgácsból, fából s kőből — s ez az építészet kezdete.“ stb.

A „szülőj“ intézmény megizmosodásával tehát nálunk szorosan összefügg az óvodai foglalkozások gyakorlása, a melyet most még fokozottabb mérvben és figyelemmel kell ápolni és fejleszteni, mert így válik az eddig csupán az értelemre és izlésre fejlesztő és nemesítő hatással bíró óvodai foglalkozás egy nagy horderejű ügynek, a hazai iparügynek csirájává és fejlődésének elvitázzhatatlan alapjává.

Közoktatásügyünk lokozatos haladása szülte azt, hogy iskoláink ma már rajz- és tornatermekkel vannak kiegészítve. Így fogja maga után vonni a szülőj intézmény meghonosodása, hogy iskoláink mellett „övöben majd munkahelyiségeket, iskolaműhelyeket fognak felállítani, hol a gyermekek kézi- és ipari munkálatokat fognak teljesíteni, a kézügyességi fogásokban gyakorlatot nyerni, szóval az óvodában nyert alapon tovább építeni és izléstüket méginkább fejleszteni.

Ha tehát eddig fontos tényezőjéül ismertük a kisdednevelésnek, mint alapvető közoktatásügyi intézménynek — a kisdedóvodai foglalkozásokat, akkor ma, mikor a megkezdett művet az elemi népiskolában és alsóbbfokú polgári iskolákban folytatva teljes befejezéshez szándékozunk juttatni, annál inkább fontos tényezőjéül kell tekintenünk.

A szülőj-intézménynek nálunk való meghonosodása, kisdedóvodásügyünk életében új kort jelez; olyat, mely a kisdedóvodásügy tekintélyét fogja emelni, iránta az általános érdeklődést még inkább felköltöteni.

Azon gyermekek, kiknek keze, a kisdedóvodai foglalkozásokon kezdve, az elemi iskolákban folytatva, némi gyakorlottságot nyert — a hazai ipar terén minden körülmények között megállják a helyüket; — az a gyermek, a kit a kézügyesség elemeivel, játszi modorban megismertettünk és tovább gyakoroltatjuk, később a technikai fejlettség magas színvonalára emelkedhetik.

Igy lett az óvodai foglalkozások nagy sora a „szülőj“ intézmény utegyengetője s közvetve a hazai iparnak is szolgálatokat tevő tényezője.

IPAROS HÍREK.

— **Időleges kiállítás.** Az ezredéves országos kiállítás elnöke legközelebb jóváhagyta az iparos tanoncok, segédek és munkások kézügyességi rendezendő időleges kiállítás programját. Ezen kiállítás 1896. évi július 15-én nyílik meg és augusztus hó 15-ik napjáig tart. A külföldön tarlózkodó magyar iparostanonc, segéd és munkás is résztvehet ezen a kiállításon. Kiválóan fontos ezen kiállítás azon határozománya, hogy a kiállító a tárggyal együtt bizonylatot tartozik beküldeni, mely szerint a munkaadó vagy gyárvezetőség igazolja, hogy a kiállító nála alkalmazva van s beaköltött tárgyat lényeges alkotrészeiben önállóan készítette, mennyi időt fordított a tárgy elkészítésére s miféle segédeszközök állottak rendelkezésére. Térdiját az csoportba tartozó kiállítók nem fizetnek. A kiállítási tárgyak elbírálására külön bírói bizottság szerveztetik. A díjazás háromféle: aranypénzbeli jutalommal kapcsolatos elismerő oklevél, ezüstpénzbeli jutalommal kapcsolatos elismerő oklevél és elismerő oklevél. A jutalmazásban nem részesült csoportbeli kiállítók az ezredéves országos kiállításon való részvételük emlékére emlékműnyet nyernek.

— **A női kézimunka a kiállításon.** A női kézimunka, mint kiállítási tárgy, megérdemelt méltatásban részesül a kiállítás tervezeteiben. A kezdők munkái kapcsolatban a tanmódszer bemutatásával a tanügyi csoportban, a hivatásszerűleg kenyérkeresetből és gyárilag üzött ipari női kézimunka az illető iparcsoportokban, az egyszerűbb technikájú, népies izlésű házi iparszerű női kézimunka a háziipari csarnokban, végül a tulajdonképeni műkedvelő házimunka, a művelt középosztály és főrangú hölgyek izléses kézmunkái végül a műkedvelők pavillonjában találunk elhelyezést. Ez a helyes megkülönböztetés is mutatja, mennyit haladtunk az anyag jó felosztása tekintetében is 10 év alatt s hogy az 1885-iki kiállítás háziipari csarnokában egybehalmozott különemű anyagotmkeleg nem lesz összehasonlítható az ezredéves kiállítás rendszerességével.

Állatbiztosítás és mezőgazdaság.

Az állatbiztosítás rég nélkülözött szüksége a magyar mezőgazdaságnak. Ezelőtt husz esztendővel „Orion“ elnevezés alatt külön biztosító részvénytársaság alakult az állatbiztosítás céljaira s bár e társaság minden erejét megfeszítette, hogy létezését biztosítsa, alig pár év elteltével mégis megbukott a magyar közöny következtében.

Mert még abban az időben a mezőgazdák nem sokat törődtek marhaállományaikkal; de nem sokat törődtek a mezőgazdasági kultúra egyéb eszközeivel sem. Az idő intő szavának kellett beleszólni a rozoga gazdálkodásukba, a mely nem tűrhette immár tovább, hogy a magyar anyaföldnek és termő erője végképen meglazuljon, elzüllődjék a magyarság és a magyar állam legnagyobb vesztére, hátrányára és kárára.

Az impulzust az állatbiztosításra vonatkozó törvényjavaslat megalkotására ez adta meg s azért a földmivelési miniszternek az állatbiztosításra vonatkozó törvényjavaslatát nemcsak nemzetgazdasági, de hazafias szempontból is örömmel üdvözölheti minden földmivelő mezőgazda, a kinek a saját érdekén felül a nagy magyar nemzet érdeke is szíven fekszik.

Odáig jutottunk, hogy ha nem gondoskodunk marhaállományunk köteles biztonságáról, a mezei gazdálkodás legfőbb tényezője vész ki, vagy legalább annak száma annyira meg fog fogyni, hogy munkához való hathatós segítségükhöz csak nagy nehezen juthatunk majd, vagy igen drága pénzért és áldozatok árán. Mert, ha marhaállományunk jövőjéről nem gondoskodunk, a mezei munkának, a földmivelésnek a költségeit nem is a kézi napszám fogja ezután megdrágítani, hanem az igás állat beszerzésének tetemes költségei, melyeket az igavonó értékének hullámzásai és szapora elhullása vagy betegedése megkövetel.

Hogy a mezőgazdasággal foglalkozó gazdánk egy része ezt a körülményt még ezeidig nem igen értette meg vagy reá nem is gondolt, ez a körülmény a gazdasági talajmivelő eszközökben előállított rohamos fejlődésben találja magyarázatát, mely száz és száz százaléknyi erő és munkamegtakarítás segítségével jött szolgáltatásra a földet munkáló népeknek.

A mezőgazdaság, a talajmunka körében kétségkívül korszakot alkotó fordulatot idéztek elő a földmivelés céljait szolgáló mezőgazdasági gépek és eszközök terén mutatkozó találmányok sorozata és a gépek szerkezetében beállott újítások és javítások.

A gazda ma kevesebb nyers erő alkalmazása mellett több munkát produkálhat, mint azelőtt kétfelével. Azelőtt a drága angol gépek nagyobb befektetéseket igényeltek, mert ugyszólván ki volt zárva a konkurrenzia; a mióta azonban hazánkban a gazdasági gépek gyártása olyan lendületet nyert, hogy ozen gyáripár ma már első helyre küzdötte föl magát s az ipar ezen fellendülésének hatása alatt, a külföldi

gyártmányok kizorítása mellett, a gazda azt az előnyt is élvezheti, hogy a magyar piacra került magyar gépeket közvetlen forrásból, saját igényeinek megfelelően szerezheti be, olyant például minőt az „Első magyar gazdasági gépgyár“ produkál, mely olcsóbb is és szerkezetében a hazai gazdasági viszonyoknak legjobban megfelel, azóta a gazda helyzete, de főleg eme gyáripárunk is, ezáltal hogy az „Első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulat“ olcsóbb és minőségileg is előnyösebb gyártmányaival a külföldi drágább portékat kizorította, tetemesen javult.

Hogy az agrikulturna állapota a mai gazdának tetemes előnyököt biztosíthat, csak rá kell mutatnunk a kolozsvári gazdasági egyesület titkári hivatala által kiállított ama bizonyítványra, hogy az említett magyar gazdasági gépgyár legújabb szerkezetű pótszalmarázóval ellátott cséplőgépeivel megjejtett próbaséplés eredményeképp kitünt, hogy a kicséplelt kalászosokban szem egyáltalán nem marad s a gabona teljesen piaczképes.

A mezőgazdaságban a gépek a gazda nélkülözhetetlen munkatársainak tekintendők és minél jobb fajta gépekkel rendelkezik a gazda, munkája annál olcsóbbá válik s e szerint annál több hasznot produkálhat. Az állattenyésztés, vagy az állat megbecsülése a gazdaságban a termés fluktuációjában mutatkozó különbségnek kiegyenlítő eszköze.

A gazdának a gazdaságban levő állatok biztonságának és egészségének megőrzését fontos kötelességnek kell tartania, a minthogy fontos kötelessége minden jó gazdának, gazdaságát a modern technika gazdasági gépeivel felszerelni, mert egészséges jó gazdálkodás e két tényező nélkül nem képzelhető.

VEGYES.

— **A függetlenségi és negyvennyolczapárt Eötvös Károlyéknak a Kossuth könyvtár megsvásárlása alkalmával tanusított eljárás helytelenítése céljából e hó 19-én értekezletre gyűlt össze.** Az értekezlet elhatározta, hogy az eset egész történetét hivatalos jegyzőkönyvében foglalja és konstatalja, hogy a függetlenségi és 48-as pártnak a Kossuth-könyvtár aláírási ívét rendelkezésére nem bocsájtották, hogy a párt tagjait Justh és Szluha kivételével az aláírásra fel nem szolították és így adakozni módjukban sem volt. Elhatározta továbbá a pártkört, hogy az akként konstatalt tényekről a közoktatásügyi minisztert átíratl értesíti, azzal a kérelemmel, hogy — miután az aláírási okmányból kitetsző az az állítás, mintha a pártkörnek aláírási íve lett volna, a valóságnak meg nem felel, — rendelje el ennek a körülménynek az alapító okmányra való rávezetését. Ugyanily jegyzőkönyvi nyilatkozatot elküldenek Kossuth családjának is. A képviselőházi felszólalással Pap Eleket bízták meg.

— **A város törzsgulyájának fejlesztése.** A tanács határozata szerint Király Gyula t. tanácsnok, Udvarhelyi Géza városgazda, Polgári Bálint biz. tag és Axmann Gyula hatósági állatorvos elutaztak Mező Hegyesre Mező-Hegyesen a bizottság kitűnő tenyészállatokat talált, a megvásárolt egy bika és három darab 5-6 éves, tenyészésre kiválóan alkalmas tehenért 2100 forinttal kellett megfizetni. Ezen magas összegben megvásárolt tenyész-állatok a törzsgulya állomány frissítésére nemcsak alkalmasak, de sőt szükségesek is.

— **Új zsidó templom.** A debreczeni irzuelita hitközség által Sz. Anna-utcán építendő templom terveire beérkezett hét pályamunkát Deutsch Adolf üzletvezetőségi főfelügyelő és Zelenka Sámuel mérnök már megbírálták s kimerítő jelentésben számoltak be működésük eredményéről az építő bizottságnak. E szakavatott bírálat alapján a bizottság tegnap tartott üléséből a 2-ik számú s „Eli Zion“ jelű pályatervet az első, ezer forintot, az 5-ik számú s „Jehova“ jelűt viselő tervet pedig a második, 500 irtos pályadíjjal jutalmazandónak ítélte.

— **Marhabehozatali tilalom.** Magyarország szarvas marha állományának a ragadós tüdőlob behurcolásának veszélyétől való megóvása céljából a ragadós tüdőlobbal fertőzött Csehország, Morvaország és Szilézia területéről származó gazdasági és tenyészmarháknak Magyarország területére való behozatalát e hónap 20-tól kezdve teljesen megtiltotta a földmivelési miniszter s a nevezett tartományokból származó vágómarhák csakis azonnal való levágás céljából kizárólag vasuton és közvetlenül vágóhidra hozhatók be.

— **(Kitiltott iskolakönyv.)** A kultuszminiszter dr. Nikola n Popunak „Istoria Ungarici si Elemento diu Istoria Generale pentru escolele populare“ című könyvét az összes hazai tanítézetekből kitiltotta, mert történeti és közjogi szempontból téves adatokat tartalmaz.

— **Színházi műsor:** Vasárnap Márcz. 25-én „Az asszony verve jó“, népszimű, bérlet 135. — Hétfőn Márcz. 26-án „Az asszony verve jó“, népszimű, bérlet 136 — Kedden Márcz. 27-én „Dolovai nábob leánya“, bérlet 137. — Szerdán Márcz. 28-án „Czigány báró“, bérlet 138. — Csütörtökön Márcz. 29-én „Dr. Klausz“, bérlet 139. — Pénteken Márcz. 30-án „Ali baba és a 40 rabló“, 28. szünet. — Szombaton Márcz. 31-én „Paraszt becsület“, „Katonásai“, bérlet 140. — Előkész.: „Fanchon asszony leánya“, „Cziterás“ operett, „A baba“, „Három testőr“ vígj.

כשר של פמה
A KÖZELGŐ
IZRAELITA
HUSVÉTI ÜNNEPEKRE:
ÜVEG-, PORCELLÁN-,
ZOMÁNCZOSZOTT
VASEDÉNYEKET
és mindenféle
EVŐESZKÖZÖKET
ajánl
Kaszanyitzky Endre
ELŐBB KUHINKA I. K.
DEBRECZENBEN,
Piacz-utca 1900.
Vidéki megrendelések a legnagyobb figye-
lemmel teljesítetnek. (73.) 1.

Kwizda-féle készvényfolyadék.
Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer készvény, csúsz és idegbajok ellen.
Egész palaczkával 1 frt osztr. ért., fél palaczkával 60 krajczár.
Kapható minden gyógyszerárban.
Tessék a védjegyre ügyelni s a vétnél határozottan kifejezni:
Főletét: kerül. gyógyszerár Korneuburgban.

Kwizda-féle készvényfolyadék.

Férfi Chiffon ingek
a hírneves SCHROLL-féle Chiffonból
1 frt 90, 2 frt 20, 2 frt 60 kr.
Gallérok, kézelők, nyakkendők.
Harisnyák, keztyük.
NŐI BLOUSOK.
Kész mosó gyermekruhácskák.
BRASSÓI POSZTÓK,
Tricot, Peruvien és Doskin
SZABÓ LAJOS FIAI
cégnél.
(28.) 50-?

STILLER JÓZSEF
Budapest,
Gyár és iroda:
Nagydiófa-utca 13. sz.
Képes árjegyzékek
ingyen.
(67.) 1-5.

Stiller József csász. és kir. szabadalm. jégszekrények gyára
Budapestben, ajánlja elismert, törv. védett, legjobb szerkezetű s kitüntetett hűtőkészülékeit, sör, víz, vaj, nyershús hűtésére, ételhűtőket házi szükségletre, fagyalt készülőket és fagyalt-reservoárokat, bormérés berendezéseket és legújabb szerkezetű pezsgető-csapokat.

ad: 53. Ügyszám. **Árverési hirdetés.**
1894.
Groszmann Fábán tulajdonához tartozó s általa a csegei határban bérelt „Kecskés” és „Sóskaháti” tanyák-n levő 1893-dik évi anya- és sarjuszéna termés folyó évi Április hó 19-dik napjának d. e. 10 órakor tartandó nyilvános árverésen, készpénz fizetés mellett, el fog adni.
Az árverés a helyszínén a „Kecskés” pusztán veszi kezdetét s folytatattik esetleg a következő napon, a „Sóska háti tanyán.”
Ezen árverésre a venni szándékozók ezennel meghivatnak.
H.-Böszörmény, 1894. Márcz. 19.

Galánfi Lajos,
kir. közjegyző.
(74) 1-1.

Előfizetési felhívás!
PESTI NAPLÓ
naponkint kétszer megjelenő politikai napilapra.
A „Pesti Napló” Magyarországon a legolcsóbb, legtartalmasabb és legszebben kiállított napilap
Főszerkesztője és kiadótlajdonosa: **ifj. Ábrányi Kornél.**
Felelős szerkesztője: **Barna Izidor.**
A „Pesti Napló” mint modern újság gondoskodik immár arról is, hogy olvasónői megtalálják benne az őket érdeklő közleményeket. Ebből a czélből szeptember eleje óta „A tűzhely körül” czimmel minden héten rendes négy-öt oldalas melléklete ad, a melyben foglalkozik a nők társadalmi kérdésével, a divat ujításával, közöl konyha recepteket, apróságokat a kézimunkáról, a kertészetről, azon kívül tájékoztatja a vidék gazdasszonyait a budapesti piacz forgalmáról és áráiról. Czikkeket közöl továbbá a gyermeknevelésről és ápolásról, tanácsokat ad illemkérdésekben és mesél a gyermekszobának.
A közlekedés és a közlekedő vállalatok: vasutak, posta, táviró, hajótársaságok hivatalnokai érdekeinek minél behatóbb gondozása végett.
A Pesti Napló minden csütörtöki számát **Közlekedés** czimben külön négy oldalas melléklet kíséri.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
A Pesti Napló reggeli kiadásának, mely az előző napon beérkezett összes híreket magában foglalja, tehát, a teljes Pesti Napló-nak előfizetési ára Budapestén és a vidéken korán és pontosan házhoz juttatva, az esti lap küldése nélkül:
Reggeli lap: **Esti és reggeli lap együtt egyszerre küldve a vidékre:**
Egész évre.....14 frt — kr. | Negyedévre..... 3 frt 50 kr. | Egész évre.....18 frt — kr. | Negyed évre.....4 frt 50 kr.
Fél évre..... 7 frt — kr. | Egy hónapra..... 1 frt 20 kr. | Fél évre..... 9 frt — kr. | Egy hónapra.....1 frt 60 kr.
Naponkint kétszer, reggeli és esti kiadás külön-külön házhoz vagy postán küldve:
Budapestén: **Vidéken:**
Egész évre.....18 frt — kr. | Negyed évre..... 4 frt 50 kr. | Egész évre.....20 frt — kr. | Negyed évre..... 5 frt — kr.
Fél évre..... 9 frt — kr. | Egy hónapra..... 1 frt 60 kr. | Fél évre.....10 frt — kr. | Egy hónapra..... 1 frt 70 kr.
A **PESTI NAPLÓ** esti lapjára külön is elfogadunk előfizetéseket, úgy, hogy ha valakij más újságot járát s a megszokott újságtól megválni nem akar, az előfizethet a **PESTI NAPLÓ** esti lapjára negyedévenként Budapestén 2 forinttal, vidéken 2 forint 30 krajczárral.
A „PESTI NAPLÓ” KIADÓHIVATALA.
Budapest, Ferencziek-tere, Bazárépület.
(75) 1-?

Érdemjel a chicagói világkiállításról.

MINDENKI KAPHATÓ 17 KITÜNTETŐ EREMI
KÖLEGINOMABB MINOSEG
OLCSÓ ÁRAK
CHOCOLAT
SUCHARD
NEUCHÂTEL (SCHWEIZ)
CACAO
KÖNYVEN OLDHATÓ KAKAO
Jól fizető. 1kg=200 Geseze. Tépülő.

Legszebben éneklő valódi nemes **Hartzi kanári madarakat**
ajánl teljes jótállás mellett, meg nem felelő esetben visszavétel feltétele alatt, utánvét mellett 8—20 márkáért drbonként
W. HEERING
Szt.-Andreasberg (Harz) 427.
Hannóvera.
(61.) 2-10.

Mindenféle gazdasági magvakat u. m.:
RÉPAMAGOT
gömbölyü, buczok és hosszúfajtákat
A m. kir. vetőmagvizsgáló intézet által megvizsgált és arankamentesnek talált
LUCZERNA- ÉS LÓHERE-MAGVAKAT,
továbbá
BÜKKÖNY- ÉS FŰ-MAGOT
a legjutányosabb áron ajánl
GERÉBY FÜLÖP.
(63.) 2-5.

HÁZ ELADÁS.
A debreczeni izr. szent-egylet a tulajdonát képező késes-utcai 3523. sorszám alatti házastelkét eladóvá teszi.
Felhivatnak tehát a venni szándékozók, hogy vételi ajánlataikat zárt borítékban 3000 frt kiküldési ár 10%-ának, vagyis 300 frt bánatpénznek csatolása mellett folyó évi márczius hó 26-dik napjának déli 12 órájáig alóírott elnök kezéhez tegyék le.
Ugyanaz nap d. u. 3 órakor fognak a zárt ajánlatok az izr. hitközség Szent-Anna-utcai tanácsstermében nyilvánosan felbontatni, a mikor szóbeli ajánlatok is tehetők.
Az egylet fentartja magának a jogot a ház eladására nézve, tekintet nélkül az ajánlatokra, tetszés szerint határozni.
Debreczen, 1894. márczius hó 20.
A debreczeni izr. szent-egylet előljárósága.
Burger, egyleti jegyző. **Kohn Adolf,** egyleti elnök.
(71.) 1-1

HIRDÉTMÉNY.
Nagykarczag rendezett tanácsu 19,000 lakossal bíró városban, a karczagi gőz- és kádfürdő részvény társaság tulajdonát tevő, italmérsi joggal egybekötött gőz- és kádfürdő folyó évi ápril 15-től 3, esetleg több évre érbe adatik.
A fürdő épület közvetlen közelében van egy 5 szoba, konyha és éléskamarából álló lakás, mely szinte a bérléhez tartozik.
Bérleni szándékozók felhivatnak, hogy ajánlataikat 300 frt bánatpénzzel felszerelve, a karczagi gőz- és kádfürdő részvény-társaság igazgatóságához Karczagon czimezve folyó évi márczius hó végéig bezárólag adják be.
A részletes feltételek a Nagykunsági takarékpénztárnál, Dr. Nagy Pál pénztárnok és Molnár János ügyvédnél a délelőtti órákban megtekinthetők.
Karczag, 1894. február 25-én.
Az igazgatóság.
(54.) 2-3.

DROGUÉRIA.

GYÓGYFÜSZER- ÉS ILLATSZERÜZLET

gyógyszerek, állatgyógyászati cikkek, fertőtlenítő- és kötszerek
első és egyedüli nagy raktára:

Angol, francia, német illatszerek, arcz üdítők, hölgy-porok, gyógy- és pipereszappanok, szoba illatok, illó olajok, szájjvizek, fogporok, fogpépek és fogkefék, likőr esszenciák, gyermek tápszerek, fürdő célokra használandó cikkek és rovarirtó szerek. Illatos porok, hajfestő, hajnövesztő és szőrirító szerek, pecsét-tisztítók, vaselin, glicerin készítmények, bajuszpedrők, gyógycukorkák, szivacsok, tyuk-szemirtők, selyem- és szövöfeszterek, esumájolaj, üdítő és köszvényellenes folyadékok.

Vegyészeti készítmények ipari célokra.

Cognac, rum, tea, kávé, cacao, csokoládé és gyógyborok. Padlófestékek, beeresztő szerek, puha padlók és parkéták számára. Szóval mindennemű gyógyászati és a háztartás körül nélkülözhetetlen cikkek **legelőcsőbb beszerzési forrása.** Vegyszereimet, ugyisintén egyéb cikkeimet a legelső gyárakból szerzővőn be, azok tisztaságáról, jószágáról, minden tekintetben első rendű minőségéről kezeskedem.

DEBRECZEN, Kereskedelmi akadémia palotában, a nagytemplom mellett.

Franciscus Vincze.

(68.) 1-8.

HÚSVÉTI TOJÁSOK

ÉS

ALKALMI AJÁNDÉKOK

NAGYRAKTÁRA

GERÉBY FÜLÖPNÉL. (70) 1-?

Ifj. PÁJER JÓZSEF

Debreczenben.

Üzletemet ugyan e házba, a szeglet helyiségbe
teszem által.

A költözködés előtt az összes raktáron levő árúkat,
a megkönnyítés végett

leszállított áron árusítom ki.

Ugymint; Ét-, tea-, kávé-, mocca- és mosdó készletek.

Asztali- és függő-lámpák villany-égőkkel.

Üvegből sör-, bor-, lükör-készletek.

Kinai ezüsből **DISZTÁRGYAK, ÉVŐ-ESZKÖZÖK.**

Fa- és bádóg-tálozók. — Faldiszek.

Virágvázák, dísz-asztalok, figurák, ampelek stb.

Maradok mély tisztelettel.

ifj. Pájer József.

KONTSEK GÉZA

ELŐBB GASZNER KÁROLY

MAGKERESKEDÉSE,

DEBRECZEN, KOSSUTH (CZEGLÉD) UTCZA,

ajánl:

mindennemű gazdasági magvakat,
mint valódi

francia luczernát, olasz és magyar luczernát, vörös virágu
lóherét.

Ólomzárólva és arankamentességre nézve megvizsgálva.

Valódi oberndorfi répamagot, utántermelt oberndorfi répa-
magot, óriás piros hosszú mamuth répamagot, hosszú sárga
húsú buczok répamagot,

fajazonosságért és csirakéességért kezeskedem.

Fü- és perjemagvakat, mint legapróbb levelű skót perjét,
— angol perjét, — berlini állat-
kerti fűmeg vegyüléket, — finom pázsit fűvet (Lawngas), Rozsnokot stb. stb. —

Nemkülönbben kitűnő minőségű friss

konyhakerti vetemény- s virágmagvakat
nagyban és kicsinyben.

Egyszeri kísérlet mindenkit meggyőz, hogy t. vevőim legmeszszebb menő
igényeit is, jutányosan és legnagyobb megelégedésükre elégitem ki.

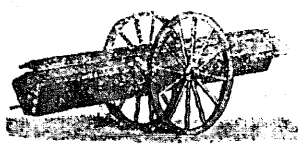
Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

KONTSEK GÉZA, előbb Gaszner Károly.

(64.) 2-5.

FLEISCHER ÉS TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, Vám-u. 12. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok
szemelmeltartásával czélszerűen s gondosan gyártott jómírű
gépeit nevezetesen:

Sorvető-gépeket.

Szóróvető-gépeket.

Ekéket. — Boronákat.

Hengereket. — Lókapákat.

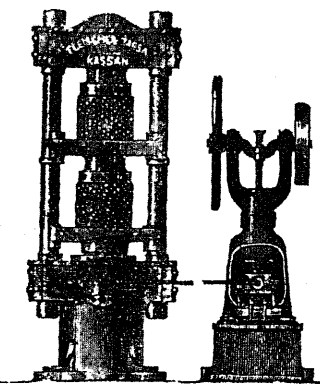
Tengeri-morzsolókat.

Olajsajtókat és olajmagpörkölőket.

Borsajtókat és szállózúzókat, továbbá min-
dennemű szivattyúkat, gőzgépeket és kazánokat.

Szeszgyár berendezéseket.

Gépeink, eszközeink- és egyéb gyártmányain-
kat készletben tartjuk gyárunkban, bizományi
raktárt pedig:

LÉSZAY és TÁRSA uraknál

DEBRECZENBEN.

Gazdasági gépeink képes-, valamint öntődé-
nyármányai árjegyzékét kívánatra ingyen
és bérmentve küldjük. (51.) 4-6.

Elővigyázat a Zacherlin vásárlásnál.

Szobaleány: „..... Én nem nyitott rovarport akarok venni, én Zacherlint
érttem!... Ezt a különlegességet joggal a legjobbnak tartják minden rovarpor között és
azért veszek én csak bepecsételt üveget, melyen e név áll: ZACHERLIN.

Kaphatók Debreczenben:

Csanak József,
Kontsek Géza,
Dömök Béla,
Bornyász József,
Csicsó Lajos,
Deutsch Albert,
Félegyházi János,
Ganovszky Lajos,
Havas József,
Kohn Testvérek,

Kohn Henrik,
Kohn Lajos,
Kovács Mihály,
Kun József,
Leidenfrost Armin,
Lusztig Károly,
Parti Ferencz,
Rickl József Zelmós,
Szabó Zsigmond,
Szentkirályi Tivadar,

Tóth Béla gyógyszerész,
Tóth Sándor,
Varga Lajos,
Babolchay Béla,
Fritsch Károly,
Klein Bernát,
Rosenthal Dániel,
Franciscus Vincze,
Raics Gyula.

Berettyó-Ujfaluban: Diósy Ede, ifj. Weiszberger Ignác.
Er-Mihályfalván: Grósz Hermann, Pollák Mórész.
Hajdu-Böszörményben: Gemeinbeck József.
Hajdu-Nánáson: Sehlachta János.
Hajdu-Szoboszlón: Körner Béla.
Püspök-Ladányban: Tariczky Endre utóda Mihályi uraknál.

(65.) 2-10.